

Täysistunto

Tiistai 15.11.2016 klo 13.59—20.15

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä, laiksi rahanpesun selvittelykeskuksesta sekä eräiksi niihin liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 228/2016 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan, lakivaliokunnan ja talousvaliokunnan on annettava lausunto. (Hälinää — Puhemies koputtaa)

Ennen kuin, arvoisat edustajat, keskustelu alkaa ja ministeri saa puheenvuoron, pyydän, että sali hiljenee ja muut keskustelut siirretään salista ulkopuolelle. — Ministeri Risikko.

Keskustelu

14.01 **Sisäministeri Paula Risikko** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä koskevan lakiehdotuksen tavoitteena on tehostaa näiden rikosten ennalta estämistä ja paljastamista. Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen torjuntajärjestelmän kehittämisellä ja omistajatietojen läpinäkyvyyden lisäämisellä vastataan tarpeisiin torjua tehokkaasti harmaata taloutta ja talousrikoksia, jotka ovat Suomessa huumausainerikosten lisäksi suurin rahanpesun esirikosryhmä. Tehokas rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estäminen, paljastaminen ja selvittäminen edellyttävät myös muuttuvan rikollisuuden torjunnan tarpeisiin vastaavia toimintavaltuuksia operatiivisille yksiköille. Esitykseen sisältyy erillinen lakiehdotus Rahanpesun selvittelykeskuksesta.

Hallituksen esityksellä pantaisiin täytäntöön niin sanottu neljäs rahanpesudirektiivi. Ehdotettu lainsäädäntö korvaisi voimassa olevan rahanpesulain vuodelta 2008. Ensimmäinen rahanpesudirektiivi koski pelkästään finanssisektoria mutta on jo vuonna 2001 laajennettu koskemaan eräitä muita elinkeinoelämän toimijoita. Direktiivi asettaa minimitason sääntelylle, ja sen tavoitteena on erityisesti suojata EU:n alueen rahoitusjärjestelmää. Rahanpesu ja terrorismin rahoittaminen eivät ole pelkästään rahoitusjärjestelmään liittyvä ongelma. Taustalla voi olla mitä tahansa rikollisuutta, ja rahanpesu ja terrorismin rahoittaminen ovat usein... (Hälinää)

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoisa ministeri, juuri teidän suoritukseenne vuoksi pyydän, että sali hiljenee. Ministeri, voitte jatkaa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 114/2016 vp

Kiitoksia. — Siis taustalla voi olla mitä tahansa rikollisuutta, ja rahanpesu ja terrorismin rahoittaminen ovat usein rajat ylittävää toimintaa. Direktiivissä on huomioitu OECD:n alaisen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen torjuntaa koskevat suositukset.

Arvoisa puhemies! Vaikka kyseessä on lainsäädännön kokonaisuudistus, erityisesti soveltamisalaan kuuluvien ilmoitusvelvollisten yritysten osalta lakiehdotus vastaa pitkälti voimassa olevaa lainsäädäntöä. Jo voimassa olevassa rahanpesulaissa säädetään asiakkaan tuntemisvelvollisuudesta, velvollisuudesta tehdä epäilyttäviä liiketoimia koskevia ilmoituksia, Rahanpesun selvittelykeskuksesta ja lainsäädännön noudattamista koskevasta valvonnasta. Täysin uusi sääntely perustuu direktiiviin. Uutta sääntelyä ovat erityisesti nimennomaiset riskiarvioiden laadintaan liittyvät velvoitteet, hallinnollisia seuraamuksia koskevat säännökset, tosiasiallisten edunsaajien rekisteröimiseen liittyvät velvoitteet sekä kotimaisten poliittisesti vaikutusvaltaisten henkilöiden tunnistamisvelvollisuus.

Voimassa olevaan lakiin verrattuna rahanpesulaissa tarkoitettujen valvojien ja ilmoitusvelvollisten toiminta perustuisi aiempaa selvemmin riskien arvioimiseen. Valtioneuvostolla, valvontaviranomaisilla, asianajajayhdistyksellä ja ilmoitusvelvollisilla yhteisöillä ja elinkeinonharjoittajilla olisi velvollisuus laatia rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskiarvio. Voimassa olevan lainsäädännön perusteella ainoastaan Finanssivalvonnalla on oikeus määrätä hallinnollisia seuraamuksia. Valvontaviranomaisten ja Suomen Asianajajaliiton toimivaltuuksiin ehdotetaan parannuksia ja kaikille valvontaviranomaisille ehdotetaan valtuuksia määrätä hallinnollisia seuraamuksia.

Suomen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen torjuntajärjestelmän yhtenä suurimpina puutteena on pidetty omistajia ja tosiasiallisia edunsaajia koskevien tietojen heikkoa saatavuutta. Ilmoitusvelvollisten edellytyksiä tunnistaa asiakkaansa ehdotetaan parannettavaksi säätämällä yhteisöjen velvollisuudesta rekisteröidä henkilöt, joilla on merkittäviä omistusosuuksia tai joita muuten pidetään näiden tosiasiallisina edunsaajina. Samalla tiedot olisivat nopeammin viranomaisten saatavilla.

Rahanpesun selvittelykeskus on poliisin yksikkö, johon sovellettaisiin uuden lakiehdotuksen lisäksi osittain poliisilainsäädäntöä. Sen tehtävät vastaisivat nykytilannetta. Tavoitteena on kuitenkin parantaa Rahanpesun selvittelykeskuksen toimintaedellytyksiä tarkistamalla eräitä sitä koskevia säännöksiä. Näitä ovat erityisesti tiedonvaihtoa koskevat säännökset sekä ehdotettu säännös, jonka mukaan Rahanpesun selvittelykeskuksella olisi oikeus määrätä epäilyttävä liiketoimi keskeytettäväksi 10 arkipäivän ajaksi.

Arvoisa puhemies! Direktiivin lähtökohtana on riskiperusteinen lähestymistapa. Koska kyseessä on minimiharmonisaatio, EU:n laajuisia rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskejä ei ole kaikilta osin huomioitu vielä direktiivissä. Jatkossa Euroopan komissiolla on tarkoitus arvioida näitä riskejä säännöllisin väliajoin. Ensimmäinen Euroopan komission riskiarvio on odotettavissa kesään 2017 mennessä. Rikolliset voivat pyrkiä hyödyntämään rajat ylittäviä palveluita, ja komission riskiarvion tarkoituksena onkin keskittyä ylikansallisiin riskeihin. Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskit kuitenkin vaihtelevat EU:n jäsenvaltioissa, ja jäsenvaltioilla on erilaisia sääntelytarpeita. Suomessa on jo voimassa olevassa lainsäädännössä huomioitu kansalliset tarpeet. Nyt annetussa hallituksen esityksessä on lisäksi pyritty huomioimaan saatavilla olevat rajat ylittävän rikollisuuden uhka- ja riskiarviot sekä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskejä koskevat selvitykset ja arviot.

Arvoisa puhemies! Ehdotetusta sääntelystä on esitetty kriittisiäkin näkemyksiä. Osa lausunnonantajista on katsonut, että ehdotus on liian pitkälle menevää kansallista sääntelyä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 114/2016 vp

suhteessa direktiiviin. Pitää paikkansa, että soveltamisala on Suomessa direktiiviä laajempi. Tällä kuitenkin pyritään huomioimaan kokonaisvaltaisemmin erilaiset rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen mahdollisuudet, erityisesti taustalla oleva monimuotoinen talousrikollisuus. Esimerkiksi vahinkovakuuttamista Suomessa on pidetty jo 20 vuotta sellaisena vakuutustoimintana, johon voi liittyä jopa merkittäviä rahanpesun mahdollisuuksia ja riskejä. Sen lisäksi, että yritysten ja viranomaisten tulisi toimia riskiperusteisesti direktiivin mukaisesti, jäsenvaltioiden tulee riskiarvionsa valossa muun muassa reagoida tarvittaessa sääntelyssään korkeiden tai alhaisten riskien tilanteisiin.

Riskien muuttuvan luonteen vuoksi näistä tilanteista säätämistä lain tasolla on pyritty välttämään. Sen sijaan riskiperusteisen toiminnan helpottamiseksi on pidetty tarkoituksenmukaisena sisällyttää 1. lakiehdotukseen valtioneuvostolle asetuksenantovaltuus, jolla voidaan asetuksen tasolla säätää alhaisen riskin tilanteista. Näihin tilanteisiin voitaisiin soveltaa yksinkertaistettua asiakkaan tuntemismenettelyä.

Sitten, arvoisa puhemies, vielä tähän lopuksi:

Elinkeinoelämän sidosryhmät ovat esittäneet huolensa uuden, kotimaisten poliittisesti vaikutusvaltaisten henkilöiden tunnistamisvelvoitteen osalta. Kyseessä on direktiiviin perustuva merkittävän vaikutusvallan havaitsemiseen liittyvä velvoite, jolla kieltämättä voi olla myös kustannusvaikutuksia ja hallinnollista taakkaa. Yritykset voisivat kuitenkin itse arvioida, minkälaiset menettelyt ovat riittävät näiden henkilöiden asiakassuhteiden seurantaan. Lakiehdotus sinänsä ei edellytä tietynlaista menettelyä. Yksittäisen asiakkaan osalta uusi yritysten velvoite tarkoittaisi yksinkertaisimmillaan sitä, että tältä kysyttäisiin poliittista vaikutusvaltaa koskeva tieto muiden henkilötietojen ohella. Olisi kyseenalaista asettaa yksittäisiä ilmoitusvelvollisten yritysten ryhmiä muita parempaan asemaan lakiehdotuksessa ottaen huomioon, että rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskitilanne voi muuttua. On huomattava, että merkittävän vaikutusvallan havaitsemisen tarkoitus on ennalta estävä vaikutus.

Säännösten tarkoituksena ei ole pelkästään rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen vaan myös esimerkiksi korruption ennalta estäminen. Lakiehdotuksessa on kuitenkin tehty lievennys asiakkaan tuntemismenettelyyn liittyen eräiden oleellisesti sosiaaliturvaan kuuluvien vakuutusten osalta. Näissä tilanteissa voitaisiin soveltaa aina yksinkertaistettua asiakkaan tuntemismenettelyä riippumatta siitä, onko kyseessä poliittisesti vaikutusvaltainen henkilö. Lievennystä pidettiin perusteltuna erityisesti perusoikeussäätelyn näkökulmasta, eikä näiden vakuutusten osalta ole noussut esiin merkittäviä rahanpesun riskejä.

Arvoisa puhemies! Voimassa olevalla rahanpesulainsäädännöllä on ollut myönteisiä vaikutuksia rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen paljastamiseen. Keinot peitellä uudentyyppisen rikollisuuden tuottamaa hyötyä ja rahoittaa terrori-iskuja ovat kuitenkin muuttuneet aiempaa monimuotoisemmiksi, ja epäilyttävien varainsiirtojen tunnistaminen voi siten olla vaikeampaa, eikä lainsäädäntömme ole kaikilta osin ajan tasalla. Rahanpesu ja terrorismin rahoitus muodostavat huomattavan ongelman rahoitusjärjestelmälle. On myös huomattava, että yksittäisen terrori-iskun rahoitukseen käytettävät varat voivat olla pienet suhteessa sen yhteiskunnalle aiheuttamiin vahinkoihin. Näiden vahinkojen ennalta estäminen edellyttää järeitäkin lainsäädäntötoimia. — Kiitos.

14.11 Päivi Räsänen kd: Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille perusteellisesta esittelystä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 114/2016 vp

Tämän hallituksen esityksen tavoitteet rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiseksi ovat todellakin kannatettavia ja ajankohtaisia. Painopisteen harmaan talouden, rahanpesun ja terrorismin torjunnassa tulee olla ennaltaehkäisyssä, ja kuten ministeri tässä esiteli, suurimmat muutokset tämän lakiesityksen myötä ovat aiempaa voimakkaampi riskiperusteinen lähestymistapa, valvojien toimivaltuuksien tarkastaminen, seuraamusjärjestelmän uudistaminen, kotimaisten poliittisesti vaikutusvaltaisten henkilöiden tunnistamisvelvollisuus ja tosiasiallisten edunsaajien rekisteröintivelvollisuus sekä sitten vielä yksityiskohtaisemmat säännökset rahanpesun selvittelykeskusten tiedonvaihdesta.

Ministeri nostikin tässä jo esiin näitä kriittisiä huomioita ja kriittisiä lausuntoja, joita tähän esitykseen on kohdistunut.

Ehkä näkyvimmin tätä on arvostellut Finanssialan Keskusliitto, joka on nostonut esiin sen, että tämä uudistusesitys johtaisi toteutuessaan siihen, että koti-, kasko- ja matkavakuutusten ottajalta kysyttäisiin jatkossa, onko hän poliittisesti vaikutusvaltainen henkilö tai onko hänen lähipiirissään sellaisia, ja tämä koettaisiin asiakkaiden taholta simputuksena.

Toinen kritiikki, mikä tähän on liittynyt, on se, että kun pohjana on tämä neljäs rahanpesudirektiivi, niin nämä lisävelvoitteet vapaaehtoisin vakuutuksiin eivät suoranaisesti sisälly tähän direktiiviin, vaan ne olisivat tällaista täysin kansallista lisäsäätelyä, mikä taas sitten olisi ihan hallitusohjelman linjausten vastaista.

Eräs kysymys, mikä tässä jää myös auki tämän esityksen osalta, on se, mitä esimerkiksi vakuutusyhtiön tulee tehdä, jos asiakkaat eivät sitten syystä tai toisesta vastaa näihin kyselyihin. On huomioitava se, että tämä "poliittisesti vaikutusvaltainen henkilö", joka toimii siis merkittävässä julkisessa tehtävässä joko Suomessa tai ulkomailla, on käsitteenä tietysti aika veteen piirretty viiva, että mihin se raja vedetään. No, sisäministeriön selvityksen mukaan näitä olisivat esimerkiksi tasavallan presidentti, ministerit, kansanedustajat, korkeimman oikeuden tuomarit, keskuspankin johtokunnan jäsenet, valtio-omisteisen yrityksen johtoelimen jäsenet ja suurlähettiläät. On huomioitava, että tämä ilmoitusvelvollisuus selvittää ei koskisi pelkästään näitä poliittisesti vaikutusvaltaisia henkilöitä itseään vaan myös heidän lähipiiriään. Eli laki edellyttäisi, että ilmoitusvelvollinen selvittää, kuuluuko asiakkaan perhepiiriin tai yhtiökumppaneihin näitä poliittisesti vaikutusvaltaisia henkilöitä. Eli ilmoitusvelvollisen olisi selvitettävä, onko sen asiakas mahdollisesti merkittävässä julkisessa tehtävässä olevan henkilön puoliso, lapsi tai vanhempi tai onko sitten joku läheinen liikesuhde tällaisen henkilön kanssa. Nämä ovat varmasti asioita, joita kannattaa ihan tuossa valiokuntatyöskentelyssäkin selvittää. Toivon, että ministerikin kommentoisi vähän tarkemmin, mihin se raja oikeasti vedetään ja voidaanko esimerkiksi käyttää kevennettyä tunnistamisen menettelyä esimerkiksi sosiaaliturvaan liittyvien pakollisten vakuutusten osalta, vaikkapa työeläkevakuutusten osalta, koska on tilanteita, myös vakuutustoiminnassa, joihin nyt ei tosiasiallisesti liity juurikaan rahanpesun tai terrorismin rahoittamisen riskiä, ja silloin ei tule sitten sellaiseen turhaan kyselyyn mennä.

No, palaan tähän esitykseen tätä yksityiskohtaa lukuun ottamatta. Todellakin, kuten esityksessä hyvin tulee esiin, rahanpesussa ja terrorismin rahoittamisessa voidaan hyödyntää lähes mitä tahansa taloudellista toimintaa, ja sen takia on hyvä, että tätä tarkastelua nyt laajennetaan. Päällepäin hyvinkin viattomalta näyttävät yritykset voivat olla mukana rikollisessa toiminnassa. Ehkä tästä nyt tulee yksi julkisuuden esimerkki mieleen, tämä Aleppon lelusalakuljettaja, jolla nyt epäiltiin olevan yhteyksiä jopa terroristijärjestöihin ja mahdollisesti rahankeruuseen ilmeneviä väärinkäytöksiä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 114/2016 vp

Vaikka Suomi on säästynyt terrori-iskuilta, on selvää, että Suomessakin harjoitetaan värväystoimintaa, kerätään varoja terrorismin tukemiseen ulkomailla. Viime vaalikaudella tehtiin monta merkittävää ratkaisua, kun esimerkiksi terrorismin vastaista lainsäädäntöä tehostettiin: poliisi sai mahdollisuuden tarkistaa matkustajarekisterit, ja terrorismin kriminalisointia on tiukennettu.

Rikollisuuden uhka-arviot osoittavat, että rikollisuus siirtyy yhä enemmän tietoverkkoihin ja myös rahanpesua esiintyy aiempaa enemmän, ihan ammattimaisena toimintana, jolloin sen havaitseminen on myös vaikeampaa. Myös rahoituspalvelut ovat nykyisin pitkälti tietoverkkoa hyödyntäviä palveluita, joita on käytettävissä myös valtion rajojen yli. Tämä tarkoittaa sitä, että rikoksen tuottama hyöty tai terrorismin rahoittamiseen suunnatut varat on mahdollista siirtää aiempaa nopeammin toiseen valtioon. Lainsäädännöllä nyt tässä tilanteessa pyritään vastaamaan aiempaa paremmin toimintaympäristössä jo tosiasiallisesti tapahtuneisiin muutoksiin.

Nyt haluan tässä yhteydessä muistuttaa siitä, että meillä Suomessa ei edelleenkään ole tällä hetkellä riittävää lainsäädäntöä, joka mahdollistaisi kansallisen turvallisuuden takamiseksi tapahtuvan rajat ylittävän tiedonhankinnan terrorismista. Tämä on poikkeuksellista. Esimerkiksi Ruotsissa on arvioitu, että tietoliikennetiedustelun avulla on pystytty estämään terroritekoja. Sen takia toivon, että parlamentaarisen työryhmänkin, edustaja Töllin johtaman ryhmänkin, käsittelyssä oleva verkkotiedustelun mahdollistava lainsäädäntö saataisiin ripeästi käyttöön ja ymmärrettäisiin sen ajankohtainen ja kiireellinenkin tarve.

Arvoisa puhemies! Ihan lopuksi vielä totean, että viime viikolla hallituksen piiristä vahvistettiin, että sisäministeriön hallinnonalalle tullaan suuntaamaan lisäresursseja, jotka ovat todellakin kipeästi tarpeen, jotta muun muassa tätä harmaan talouden torjuntaa voitaisiin jatkaa eikä siihen tulisi notkahduksia eikä katkoja. Poliisitoiminnan jatkuminen hyvällä tasolla kuitenkin myös pidemmällä aikavälillä eikä pelkästään tällaisena tilapäisratkaisuna vaatii pitkäjänteisempiä ratkaisuja. On myös poliisihallinnon näkökulmasta tärkeää, että voidaan pitkäjänteisesti myös tätä harmaan talouden ehkäisyä ja torjuntaa jatkaa ja tiedetään, että resursseja on luvassa sitten myös tuleville vuosille. Toivon, että ministeri myös selvittää sitä, miten hallitus aikoo turvata poliisin resurssit erityisesti harmaan talouden torjunnan osalta myös pitkällä aikavälillä.

14.19 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Tämä uusi laki rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiseksi pitää sisällään lähes 300 sivua ja merkittäviä toimia rahanpesun estämiseksi ja osoittaa osaltaan sitä, että hallitus puuttuu aktiivisesti harmaaseen talouteen. Tässä on tullut esille kriittisiä huomioita, joita myös Finanssialan Keskusliitto on esille nostanut, muun muassa ilmoitusvelvollisuuden laajentumisesta ja byrokratiasta. On totta, että tietysti silloin, kun epäkohtia halutaan korjata, se tarkoittaa niille rehellisillekin toimijoille aina myös lisätoimenpiteitä. Toivotaan, että näitä huomioita valiokunnan käsittelyssä läpikäydään.

Me olemme tehneet toimenpiteitä myös eduskunnassa, ja hallitus on tietysti niitä esityksiä tuonut terrorismin torjumiseksi, ja tässä yksi lisä. Kouluttautuminen on kriminalisoitu, ja nyt sitten myös rahoittamisen estämiseksi tehdään toimenpiteitä lisää, niin kuin tässä esityksessä tuodaan laajasti esille.

Tämän yksi ulottuvuus ulottuu myös meillä vuodenvaihteessa aloittavaan uuteen peliyhtiöön: uusi Veikkaus aloittaa silloin. Veikkaus, RAY ja Fintoto fuusioituvat uudeksi Veikkaukseksi, joka vuoden jälkeen on sitten nimeltään enää pelkkä Veikkaus. Mutta Paf

Pöytäkirjan asiakohta PTK 114/2016 vp

on jäämässä ulos tästä fuusiosta, ja tässä esityksessä tuodaan aika selkeästi esille, että jopa näillä isoilla Manner-Suomen toimijoilla olisi ollut haasteita vastata näihin toimenpiteisiin itsenäisinä toimijoina, se olisi vienyt merkittävästi niiltä voimavaroja. Olisi mielenkiintoista kuulla ministeriltä arvio siitä, pystyykö Paf itsenäisenä toimijana täyttämään nämä varsin tiukat vaatimukset, jotka tunnistautumiseen ja siihen, että pelaamisessa ei tapahtuisi (Puhemies koputtaa) rahanpesua jatkossa, liittyvät.

14.22 Eero Heinäluoma sd: Arvoisa puhemies! Rahanpesuun tarttuminen terrorismin toiminnan vaikeuttamiseksi ja terrorismin estämiseksi on tärkeä asia myös meille suomalaisille. Paitsi että terrorismi on aatteellista toimintaa, siihen myös liittyy laajamittainen varojen käyttö, varojen kerääminen, niiden edelleen toimittaminen terrorismin mahdollistamiseksi ja myös monissa tapauksissa näiden terroristiorganisaatioiden johtohenkilöiden varsin leveä elämä näillä kerätyillä rahoilla. Siksi pitää puuttua myös varojen kulkuun ja pyrkiä estämään laitton terrorismia tukeva, ihmishenkiä vaarantava toiminta. On selvää, että meidän suomalaisten kannalta tämä ongelma on tietysti eri mittaluokassa kuin monessa muussa maassa, myös eri mittaluokassa kuin monessa muussa eurooppalaisessa maassa. Yhtä kaikki on tärkeätä, että olemme tässä omalta osaltamme mukana. Tässä voi tulla myös ylilyöntimahdollisuuksia. Siksi on toivottavaa, että valiokunta käy esityksen yksityiskohdat huolella lävitse. Tämänkin jälkeen on kuitenkin sanottava, että itse pääasiassa meidän on syytä olla yksiselitteisesti sillä puolella, joka vie terrorismia vaikeuttavia ja esimerkiksi rahanpesua estäviä toimintoja eteenpäin.

Yhdysvaltain tuore presidentinvaalitulokset näyttää ilmeisesti siltä, että uusi presidentti Trump tulee nostamaan terrorismin torjunnan aivan erityiseen keskiöön omassa ulko- ja turvallisuuspolitiikassaan. Eduskunnan ulkoasiainvaliokunnalla oli viime viikolla mahdollisuus tutustua niin ennen vaaleja kuin vaalien jälkeenkin tuoreisiin amerikkalaisiin arvioihin, ja tältä pohjalta voi nähdä, että Yhdysvaltain politiikassa kaiken kaikkiaan, myös ulkopoliitikassa ja turvallisuuspolitiikassa, on tapahtumassa merkittäviä muutoksia. Monet näistä muutoksista ovat sellaisia, että meidän suomalaisten kannalta ei ole syytä erityisesti lipun heiluttamiseen tai iloitsemiseen. On syytä pitää kiinni omista arvoistamme ja eurooppalaisista arvoista. Ajattelen nyt vaikkapa riskiä ilmastopöytäkirjan irtisanomisesta tai käytännössä toimimisesta niin, että Yhdysvallat irrottautuu ilmastopöytäkirjan velvoitteista. Kivihiilen käytön lisääminen tai öljyn käytön lisääminen, siitä huolimatta, mitä saasteita ne aiheuttavat ja miten ne vaikuttavat ilmastomuutokseen, ei ole politiikkaa, jossa voimme olla amerikkalaisille mieliksi sen takia, että uusi presidentti on vaihtunut. On myös muita kauppapolitiikkaan liittyviä asioita, joista on syytä tuntea huolta. Myös suhde ihmisoikeuksiin on tämän tyyppinen, jossa Euroopan täytyy seistä omilla jaloillaan. Mutta terrorismin torjunnassa on mielestäni hyvät lähtökohdat sille, että Suomi voi tällä alueella toimia omalta osaltaan selkeänä linjanvetäjänä ja olla valmis niihin toimiin, joilla vastataan suureen huoleen terrorismista sekä Euroopassa että Yhdysvalloissa ja muuallakin maailmassa.

Olin vuosi sitten Yhdysvaltain kongressissa tilaisuudessa, jossa näitä terrorismiongelmia käytiin amerikkalaisten näkökulmasta lävitse, myös heidän erittäin korkeaa aktiivisuuttaan tiedustelurintamalla, joka suuntautuu paitsi Yhdysvaltoihin myös Eurooppaan ja tietysti Euroopasta ulos Lähi-itään ja muualle maailmaan. On päivänselvää, että amerikkalaiset ovat sitoutuneet näihin tiedustelutoimiin ja myös näihin rahanpesutoimiin katkaistakseen terrorismin juuret mahdollisimman tehokkaasti. On hyvä, että meillä Suomessa on

Pöytäkirjan asiakohta PTK 114/2016 vp

tässä selkeä linja niissä asioissa, jotka voivat tapahtua ilman kansalaisoikeuksien perustavaa laatua olevaa vaarantamista. Me olemme myös Yhdysvalloille luotettava kumppani ja olemme kuulleet ja noteeraamme sen huolen, joka heillä on.

Mutta haluan sanoa tässäkin yhteydessä, että samalla kun näitä toimia tehdään — enkä näe tässä suuria ongelmia perusoikeuksien kannalta — tärkeätä on, että tästä perusoikeusnäkökulmasta Suomi ja Eurooppa pitävät kiinni. Kun Saksan tasavallan liittokansleri Merkel esitteli onnittelet Yhdysvaltain uudelle presidentille Trumpille, hän korosti eurooppalaisia arvoja ja muun muassa sitoutumista ihmisoikeuksiin, ja tämä antaa kestävä pohjan myös meidän suomalaisten omalle poliittiselle orientaatiolle myös Yhdysvaltain vaalien jälkeisessä ajassa.

14.27 Timo Harakka sd: Arvoisa puhemies! Tämä on tärkeä asia ja tärkeä laki. On silti vaikea ymmärtää, miksi vahinkovakuutuksia otettaessa täytyisi selvittää asiakkaan yhteydet vaikka meihin kansanedustajiin ja jopa jälkikäteen. Kyllä myös terrorismin torjunnassa täytyy olla järki kädessä. Koska en useinkaan ole samalla kannalla kuin Finanssialan Keskusliitto, käytän mielelläni tilaisuuden evästääkseni valiokuntaa siihen, että ei mennä liiallisuuksiin.

Arvoisa puhemies! Isossa kuvassa tämä lainsäädäntö edustaa Euroopan unionissa tapahtunutta ratkaisevaa käännettä, jossa kansainväliseen veronkiertoon, hämääjän rahaliikenteeseen ja omaisuuden piilotteluun puututaan päättäväisesti. OECD:n hanke veropohjan rapautumisen ja voittojen siirtojen estämiseksi eli BEPS osoittaa maailmanlaajuisia tahtoa huolehtia siitä, että verot maksetaan ja verot maksetaan sinne, minne kuuluu. Euroopan komissio on nopeassa tahdissa valmistellut kunnianhimoista lainsäädäntöä, joka on jäsenmaiden yhteisen tahdon ansiosta edennyt nopeasti. Viranomaisten tiedonsaantioikeudet ovat parantuneet, maakohtainen raportointi tulee entistä velvoittavammaksi, vaikka parantamisen varaa yhä on, ja ennen kaikkea kesällä hyväksyttiin merkittävä veronkierron vastainen säädäntö.

Suomi on ollut tässä taistelussa etulinjassa. Viime hallituskaudella valtiovarainministeri Urpilainen kutsui koolle EU:n valtiovarainministerien kokouksen tänne Helsinkiin keskustelemaan kansainvälisen veronkierron estämisestä. Edellinen hallitus käynnisti myös merkittävän harmaan talouden ohjelman. Edellinen hallitus sai myös opposition tuen, tai vielä enemmän: oppositio vaati hallitukselta voimakkaampia toimia. Silloinen oppositiojohtaja Juha Sipilä esitti, että veroparatiisit tulisi kieltää. Omassa varjobudjetissaan keskusta tarjosi ainoana tulonlähteenään 600 miljoonan euron tulot harmaan talouden ohjelmasta. Keskusta myös vaati tiukempia korkovähennysrajoituksia ennen kaikkea kiinteistörahoitukseen. Kaikki hyviä asioita.

Mutta sitä suurempi oli hämmästys, kun pääministerinä Juha Sipilä ei lainkaan jatkanut samalla linjalla vaan päinvastoin osoitti suurta ymmärrystä verosuunnittelua kohtaan. Puuttumatta yksittäisten ministereiden omiin verojärjestelyihin hallitus ajoi veronkiertäjien armahduslakia, hallintarekisteriä sekä pyrki heikentämään harmaan talouden vastaista ohjelmaa. Tunnelmahan muuttui kuitenkin Panama-paperien ansiosta huhtikuussa. Jo sitä ennen hallitus oli joutunut taipumaan opposition painostuksen alla ja palauttamaan voimavaroja harmaan talouden vastaiseen työhön. Panaman jälkeen perustettiin parlamentaarinen harmaan talouden seurantaryhmä, joka on ehtinyt puolessa vuodessa kokoontua yhden ainoan kerran. Näin ryhmän jäsenenä jännitän, ehditäänkö vielä ennen joulua kokoontua toisenkin kerran.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 114/2016 vp

Kuten niin monessa hallituksen hankkeessa, valittaen on todettava, että teot eivät vastaa suuria sanoja. Suomen into pimeään talouden ja veronkierron torjuntaan on lepsahtanut. Edelläkävijästä on tullut perässähiittäjä. Hallintarekisteröintiä ei kuitenkaan haudattu, kuten silloinen valtiovarainministeri viime joulukuussa lupasi. Hallintarekisterin mahdollistaminen on edelleen talousvaliokunnan käsittelyssä, ja toivon valiokunnalta viisautta pysyä Suomen avoimella linjalla.

Eurooppalainen valtavirta on kääntynyt siihen suuntaan, että Suomen avoin omistajajärjestelmä on nyt esimerkki muulle Euroopalle. Suomen malli on nyt se, mihin koko EU pyrkii. Jos koulutus on alue, jossa mielellämme olemme esimerkkinä muille, niin avoin ja läpinäkyvä omistaminen voi olla Suomen toinen esikuvallinen asia maailmalle.

Viranomaiset ovat vastustaneet ja vastustavat hallintarekisteriä juuri siksi, että rahanpesulle ja rikolliselle toiminnalle on entistä paremmat mahdollisuudet, kun omistamisen piilottaminen olisi edelleen mahdollista. Hallintarekisteröinti siis vesittäisi tämän erinomaisen rahanpesulain tavoitteet, joista tärkeimpiin kuuluu omistamisen julkisuuden lisääminen. Nyt ei siis pidä vasemmalla kädellä läpsäistä oikeaa kättä. Rahanpesulaki tarvitaan, hallintarekistereitä ei.

14.31 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Harakka puhuu paljon ja mielellään harmaasta taloudesta ja sen torjumisen merkityksestä. Minun mielestäni se on ihan oikein. Harmaa talous on sellainen syöpäläinen, joka nakertaa taloutta Suomessa ja valitettavasti monissa monissa monissa muissa maissa vielä paljon enemmän. Harmaa talous aiheuttaa vahinkoa, jonka joutuvat sitten kärsimään nahoissaan tavalliset veronmaksajat, tavalliset yrittäjät. Mutta sitä on vaikea hyväksyä, että edustaja Harakka on hallituksen kimpussa näissä harmaan talouden asioissa silloinkin, kun hallitus tekee tärkeitä ja hyviä esityksiä harmaan talouden torjumiseksi, kuten nyt on tehnyt. Päinvastoin pitää yhtyä edustaja Harakan näkemykseen siitä, että toivottavasti nyt ei liioitella vaan valiokunta katsoo ne aiheelliset huomautukset, joita (Puhemies koputtaa) edustaja Harakkakin esitti tältä osin.

14.32 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vaikka nyt kuinka yritin ymmärtää edustaja Zyskowiczin tuoretta kannanottoa, niin en oikein näe siihen perusteita, koska jotenkin tuntuu siltä, että kuunneltuani teidät ja sitä ennen edustaja Harakan tähän olette aika lailla samalla linjalla, eli totta ihmeessä me tarvitsemme terrorismin torjuntaan, rahanpesuun uusia aseita. Sitten kaikki ovat täällä sitä mieltä, että täytyy katsoa, ettei tule sellaisia ylilyöntejä, jotka haittaavat tavallisen kansalaisen elämää liiaksi. Ymmärsin, että tekin olitte sitä mieltä, ja siitä kantoi myös edustaja Harakka huolta. Sitten hänen puheenvuoronsahan suhteessa harmaaseen talouteen ja viime vaalikauteen oli lähinnä vain historiankirjoitusta siitä, mitä viime vaalikaudella tapahtui ja mitkä olivat keskustan ehdotukset silloin. Sitten historiankirjoitusta on myös sekin, mitä tämän nykyisen hallituksen ohjelmaan on tehty. Vihdoinkin voin olla tyytyväinen, että täällä on tilanne, jossa edustaja Harakka ja edustaja Zyskowicz ovat mielestäni samaa mieltä jostakin asiasta.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Zyskowicz ilmeisesti haluaa vielä vastata ja sitten edustaja Harakka.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 114/2016 vp

14.34 **Ben Zyskowicz kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Olen mielelläni samaa mieltä edustaja Harakan ja myös kaikkien muiden kansanedustajien kanssa, koska uskon ja luotan vakaasti siihen, että teemme täällä kaikki tärkeätä työtä isänmaamme parhaaksi. Minun pointtini edellisessä puheenvuorossani oli se, että tämä hallitus on tehnyt merkittäviä esityksiä harmaan talouden torjumiseksi. Tämä nyt esillä oleva rahanpesun vaikeuttamista koskeva esitys on yksi niistä. Ei ole monta kuukautta siitä, kun säädimme talousrikollisuuteen eräissä tilanteissa käänteisen todistustaakan niin, että tämän talousrikoskonnan pitää näyttää, mistä se varallisuus on tullut sellaisissa olosuhteissa, joissa hänet on talousrikoksista jo tuomittu. Sen lisäksi tämä hallitus on esimerkiksi pitämässä poliisien määrästä parempaa huolta kuin edellinen hallitus hyväksyessään kehykset tälle vaalikaudelle. Halusin vain näihin asioihin kiinnittää huomiota, että tämä jatkuva (Puhemies koputtaa) vänkääminen hallituksen huonosta rekordista tässä suhteessa on perustetonta.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vielä tähän erityiseen debattiin edustaja Harakka, vastauspuheenvuoro.

14.35 **Timo Harakka sd** (vastauspuheenvuoro): Olen, arvoisa puhemies, itsekkin erittäin mielelläni samaa mieltä arvostamani edustaja Zyskowiczin kanssa. Korostin sitä, että tämäkin aloite on tullut EU:n aloitteesta. Eurooppalainen lainsäädäntö on tässä viime aikoina terävöitynyt huomattavasti juuri niillä alueilla, jotka Suomessa on viime vuosina koettu tärkeiksi: harmaan talouden, veronkierron ja omaisuuden piilottamisen vastainen työ. Mutta omasta aloitteestaan edustajan mainitsemia poikkeuksia lukuun ottamatta hallitus on pikemminkin tarjoillut lainsäädäntöä, joka helpottaa veronkiertoa tai armahtaa veronkiertäjiä. Toivon, että tämä lainsäädäntö nyt loppuu ja Suomi pysyy eurooppalaisella linjalla.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Puhujalistaan.

14.36 **Anne Kalmari kesk:** Arvoisa herra puhemies! Veronkiertoon ja verosuunnitteluun vaikutetaan nimenomaan kansainvälisillä päätöksillä. Siksi tämä hallitus vaikuttaa siellä, missä siitä eniten on hyötyä, ja niinpä monet EU-velvoitteet, esimerkiksi tietojenvaihtosopimus, ovat menneet pitkälle eteenpäin. Nyt valmistellaan ja on valoa näkyvissä jopa sille, että saadaan tietäntyyppistä veroharmonisointia, niin että ei tarvitse jokaisen maan loppujen lopuksi lähestyä nollaa yhtiöverotuksessa, koska voitot siirtyvät aina niihin maihin, missä se verotus on edullisinta.

Mutta ylipäätään tuo edustaja Zyskowiczin esiin nostama asia: Toivoisin, että kiitosta annetaan silloin, kun on kiitoksen paikka. (Eero Heinäluoma: Euroopan unionille!) Me täällä eduskunnassa olemme moneen otteeseen yhteisesti puhuneet siitä, mitä voisimme tehdä veronkierron ja harmaan talouden torjumiseksi.

On totta, että kun tullaan tämän tyyppisiin esityksiin niin kuin tämä on, siinä tulee vastaan sekä yksilönsuoja että byrokratia, mutta jos haluamme edetä harmaan talouden torjunnassa ja haluamme edetä siinä, että rahanpesua ei synny, olipa se tausta siellä sitten terrorismia, ihmiskauppaa, huumeita, valtioissa esiintyvää korruptiota tai vaikkapa väärälaista arpajaispelilakien rikkomista, joka tapauksessa se on laitonta toimintaa ja on tärkeää, että nämä rahat eivät vääristä markkinoita ja kanavoidu sitä kautta tavallisille markkinoille.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 114/2016 vp

On totta, että tätä pitää katsoa myöskin siitä näkökulmasta, onko se kohtuullista toteuttaa, mutta mielestäni on erittäin tärkeätä, että näitä toimia tehdään. (Puhemies koputtaa) Sen lisäksi, että tämä laki etenee, siellä on monia muita lainsäädäntöhankkeita valmistelussa, (Puhemies koputtaa) ja nimenomaan näin tulee toimia, että se on kansainvälistä toimintaa.

14.38 Antero Laukkanen kd: Arvoisa herra puhemies! Ote terrorismin torjunnassa kiristyy. On hyvä, että aktiivinen ote, joka Suomella on, jatkuu terrorismin torjunnassa, ja olemme tässä yhteisessä rintamassa Euroopan kanssa.

Tämä laki keskittyy rahanpesuun tavalla, joka tulee lähelle kaikkia Suomen kansalaisia. Tästä ei ole juurikaan puhuttu julkisuudessa, ja jos on puhuttu, niin en ainakaan sitä näkökulmaa ole kuullut, millä tavalla jälleen kerran lainsäädännöllä erilaisten pelkojen edessä kavennetaan ihmisten yksityisyyttä. Kansalaisten monitorointi ja valvonta kiristyy tavalla, johon emme ole tottuneet. Tässä laissa lähdetään siitä, että kaikkia voidaan epäillä rahanpesusta, kunnes toisin todistetaan. Tämä onkin siinä mielessä mielenkiintoista, että tämä ihmiskunnan tulevaisuus näyttää siltä, että yksityisyytemme kapenee, kunnes sitä ei enää ole ollenkaan, ja tähän löydetään aina joku pelosta ja uhasta käsin nouseva syy.

Nyt kun valiokunnat tätä käsittelevät, olisi erittäin tärkeää ottaa tämä yksityisyydensuojan näkökulma erityisellä tavalla huomioon, ettei käy niin, että lopulta teemme sellaisen lain, jossa meiltä viedään kaikki oma elämä.

14.40 Mari-Leena Talvitie kok: Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille selkeästä ja punnitusta esittelypuheenvuorosta.

Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen torjunta on tärkeä osa terrorismin torjunnan kokonaisuutta, ja siksi tämä kokonaisuudistus on hyvä ja nimenomaan korruptiota ennalta ehkäisevä hanke. Se toki tiukentaa valvontaa mutta luo samalla viranomaisille puutumisen mahdollisuuksia. Myös tämä laajennettu politiikkojen ja meidän lähipiirien arvioiminen on paikallaan. Uudistus lisänee, varmaankin, hallinnollista työtä, mutta samalla se kuitenkin lisää suomalaisen finanssialan läpinäkyvyyttä, ja ennalta ehkäisevien mekaniismien säätäminen on tarpeen, jotta voimme ehkäistä myös korruptiota.

Rahanpesulakien uudistaminen ei ole saanut joka puolelta varauksetonta kannatusta, vaan kiristämistä on myös kritisoitu. Näihin kohtiin varmasti paneudumme vielä tarkemmin valiokuntakäsittelyssä, mutta kiitos siitä, että ministeri Risikko on ollut johdonmukainen vaatiessaan sääntelyn yhdenmukaistamista ja myös keskeisten poliittisten päättäjien tunnistamisvelvoitteen sisällyttämistä lakiin tästä kritiikistä huolimatta, koska näissä asioissa on hyvä, että säännöt ovat samat kaikille. Ja kun nyt voimassa olevan rahanpesulain mukaan finanssialan yrityksillä on velvoite arvioida tehostetusti ulkomaalaisia poliittisesti vaikutusvaltaisia asiakkaita, niin tämän direktiivin myötä sitten velvoite laajenisi myös kansanedustajiin ja ministereihin ja ylimpien tuomioistuimien tuomareihin, siis myös suomalaisten osalta.

Tiedämme, että EU-tasolla järjestäytynyt rikollisuus on kohdistunut viime aikoina jähä enenevässä määrin nimenomaan (Puhemies koputtaa) talousrikollisuuteen.

14.42 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Tämä hallituksen esitys, jolla pannaan täytäntöön Euroopan unionin parlamentin ja neuvoston direktiivi, on erittäin ajankohtainen ja tärkeä asia. On nimittäin niin, että kansainvälinen rikollisuus tänä päivänä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 114/2016 vp

käyttää kaikkia mahdollisia kanavia, soluttautuu lähes joka paikkaan, ja sen takia lainsäädännön ja ennen kaikkea viranomaisten tulee olla niin sanotusti herkällä korvalla koko ajan ja tällaiset lainsäädäntötoimet, joita tässä ehdotetaan, ovat erittäin hyviä ja kannatettavia.

Totuus on kuitenkin se, että tämän päivän maailmassa tuolla bittimaailmassa liikkuu valtava määrä rahaa eivätkä kaikki osoitteet varmaan ole ihan päivänvalon kestäviä. Näin ollen lainsäädäntö pitää panna ajan tasalle, ja toivoisin, että nimenomaan niin — nyt kun tässä direktiivissä puhutaan tällaisen keskuksen perustamisesta tämän asian tiimoilta, niin varmaan sekin ehkä tarvitaan, mutta mieluummin näkisin sen näin — että poliisille, ja nimenomaan kansainvälistä yhteistyötä tekeville poliiseille, annettaisiin sitä määrärahaa isojen byrokraattisten virastojen rakentamisen sijaan, koska ainoa tapa saada tämä rikollisuus kuriin on se, että poliiseilla on riittävän hyvä valmius toimia laitonta rahanpesua ja laitonta rahojensiirtoa vastaan. Ilman riittävää henkilöstöä ja riittävän nykyaikaisia välineitä kansainvälisen rikollisuuden estäminen on äärimmäisen vaikeaa. Me kaikki tiedämme sen, että esimerkiksi internetistä löytyy varmasti miljardeja mahdollisuuksia siirtää rahaa paikasta toiseen niin, että sitä on äärimmäisen vaikeaa selvittää.

On selvää, että Suomenkin tulee tähän työhön osallistua yhtenä Euroopan unionin jäsenenä ja laittaa oma lainsäädäntö kuntoon — niin kuin tässä hallituksen esityksessä sanotaan, 25 lakiin ollaan tekemässä muutoksia. Muutokset on tehtävä ja nimenomaan niin, että Suomi laittaa omat asiat kuntoon, vaatii Euroopan unionissa sitä, että siellä toimitaan jämäkästi ja ennen kaikkea tehdään yhteistyötä myös Euroopan ulkopuolelle, koska tämän ei ole vain pelkkä Euroopan ongelma.

14.44 Lauri Ihalainen sd: Arvoisa puhemies! Arvoisa ministeri! 12.3.2014 oli sillä tavalla tärkeä päivä, että silloinen hallitus hyväksyi Suomeen ensimmäisen kansainvälisen veronkierron vastaisen toimintaohjelman ministeri Urpilaisen valmistelun kautta. Siinä asetettiin kunnianhimoisia tavoitteita: maakohtaisia tavoitteita ja valtionyhtiöille erityisiä tavoitteita, jotka ovat tärkeitä. Meidän on kiittäminen tietysti EU:ta siitä, että me käsittelemme tänään tätä asiaa, ja kiittäminen ministeriä siitä, että hän on tuonut tämän asian asialliseen käsittelyyn tänään tänne saliin. Uskottavuus näissä asioissa edellyttää sitä, että me myös tämän kotipesämme pidämme hyvässä kunnossa suhteessa harmaaseen talouteen, ja sen takia haluan muutaman sanan sanoa siitä.

Viime hallituskaudella teimme paljon töitä harmaan talouden torjumiseksi. Siihen panostettiin 20 miljoonaa vuositasona ja tulostavoitteita asetettiin semmoisen 200 miljoonan euron edestä. Tähän työhön palkattiin 335 asiantuntijaa lisää tekemään tätä arkista harmaan talouden vastaista työtä, sitä kautta myös näitä tuloksia saatiin aikaan. Mutta tätä työtä pitäisi jatkaa monella tapaa, ja siinä mielessä minä kaipaen hyvin konkreettisia esityksiä, jotka liittyvät tänne Suomeen. Otan nyt muutaman esimerkin, joissa toivoisin, että hallituksen puolelta alkaisi tulla esityksiä.

Tilaajavastuulaki koskee rakennusalaa sillä tavalla, että siellä on aliurakoitsijoitten ja muiden osalta velvoitteita, että ne huolehtivat verovelvoitteistaan ja työehtovelvoitteistaan. Tämän tilaajavastuulain laajentaminen myös muille aloille kuin rakennusalalle olisi perusteltua.

Veronumero, joka koskee rakennusalaa, on tuottanut erittäin paljon, ja se on ennakolta ehkäissyt erittäin paljon, tuonut valoisaa talouden piiriin asioita. Veronumeron laajentaminen muillekin aloille kuin rakennusalalle — kuljetusala, hotelli- ja ravintola-ala esimerkiksi — on tärkeä uudistus.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 114/2016 vp

Julkisissa hankinnoissa, joita me käsittelemme nyt täällä eduskunnassa parasta aikaa, olisi tärkeätä, että hankinnoista poissulkemisperiaatteisiin liittyy myös se, että nekin yritykset, jotka eivät noudata työehtoja ja sosiaalisia normeja ja perusasioita, suljettaisiin pois näitten hankintojen piiristä. Nyt tämä ei ole pakollista, ja se ei ole tässä hallituksen esityksessä riittävän topakasti sanottu.

Kanneoikeus olisi hyvin tärkeä asia sen vuoksi, että kun monet maahanmuuttajat tulevat tänne töihin, he pelkäävät itse asettua, ilmoittaa oikeuksistaan. Tämä kanneoikeus mahdollistaisi sen, että näittenkin ihmisten asioita voitaisiin hyväksyä.

Pienempiä mutta tärkeitä ovat tyyppihyväksytyt kassakone ravintoloihin, ja puhun liikennekaaren yhteydessä taksimittareista tai niihin rinnastettavista laitteista, joilla varmistetaan, että myös ne verotulot ovat kaikkien tiedossa.

Nämä ovat niitä esimerkkejä, joissa me toivoisimme, että hallitus toimisi ja toisi tänne eduskuntaan konkreettisia esityksiä, joilla uskottavasti voidaan harmaata taloutta torjua. Keskustahan viime kaudella esitti 600 miljoonan euron tulolähteen harmaan talouden torjumiseksi. Kuinka tömäkkä se ohjelma on — minä en ole vielä nähnyt sitä, mutta sekin olisi tietysti kiva nähdä, millä ohjelmalla tämä tavoite heidän mielestään on saavutettu. Sielähän saattaisi olla sellaisia esityksiä, joita kannattaisi vielä tänäkin päivänä tuoda esille, mutta jääköön sitten heidän esitettäväkseen.

Arvoisa puhemies! Näitä ajatuksia esittäisin ja toivon, että ministeri, joka oli myös tekemässä viime hallituskaudella kovasti töitä tässä aihepiirissä, voisi näihin kysymyksiin vastata.

14.48 Hanna Sarkkinen vas: Arvoisa puhemies! Tämä esitys on erittäin tärkeä ja tarpeellinen ja pääosin oikean suuntainen. Tosiasiallisesti omistaja- ja edunsaajatietojen läpinäkyvyys ja julkisuus on aivan olennaista niin rahanpesun ja terrorismin torjunnassa kuin veronkierron estämisessäkin. Asettamalla riittäviä läpinäkyvyysvelvoitteita kaikenlaisille omistustiedoille sekä edunsaajatiedoille voidaan ehkäistä ja paljastaa erilaista rikollisuutta, markkinoita vääristäviä sisäpiirikauppoja, korruptiota ja veronkiertoa. Olennaista olisi myös se, että nämä edunsaajatiedot olisivat yleisöjulkisia eli eivät ainoastaan viranomaisjulkisia, vaan on olennaista, että myös laaja yleisö ja media saavat tiedot näistä asioista ja sitä kautta myös väärinkäytökset voivat nousta esiin.

Arvoisa puhemies! Suomessa on ollut hyvä käytäntö eli omistusten hallintarekisteröinnin kieltä, joka edistää omistusten avoimuutta. Eduskunnan pöydällä on kuitenkin nyt esitys, joka mahdollistaisi suomalaisten omistusten hallintarekisteröinnin ja niiden salaamisen ulkomaisten arvopaperikeskusten kautta. Tämä olisi ristiriitaista tämän tavoitteen, omistaja- ja edunsaajatietojen avoimuuspyrkimysten, kanssa, sillä hallintarekisteröinnin mahdollistaminen loisi mahdollisuuksia kiertää veroja, harjoittaa talousrikollisuutta ja korruptiota. Lain käsittely eduskunnassa on kesken. Se on nyt vähän hidastunut, mutta toivoin, että siihen tehtäisiin ne muutokset, joiden kautta me voisimme varmistaa, että meidän lainsäädäntö on yhdenmukaista ja kaikki meidän lainsäädäntö velvoittaisi omistusten mahdollisimman laajaan julkisuuteen.

EU:ssa suunta on kääntynyt avoimuuden puoleen, mistä myös tämä direktiivi on osoitus, ja on tärkeätä, että Suomi ei ainakaan mene toiseen suuntaan ja mahdollista omistusten salaamista ja piilottamista, vaan kaikki lainsäädäntö pyrkisi omistusten ja (Puhemies ko-
puttaa) edunsaajatietojen laajaan avoimuuteen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 114/2016 vp

14.50 Outi Mäkelä kok: Arvoisa puhemies! Suomessa on ollut rahanpesulainsäädäntö erittäin korkealla tasolla, ja siitä meidän on syytä pitää kiinni myös jatkossa. Ja nyt kun tämän direktiivin myötä lainsäädäntöön on tulossa useita tarkistuksia, niin on tarkoituksenmukaista, että samalla tämä koko rahanpesulaki uudistetaan, mutta niin, että tämä korkea taso säilytetään.

Täällä on tullut esiin se, että on huoli myös näistä ylilyönneistä. Varmasti on aiheellista pohtia tätä vakuutuslaitosten tulevaisuutta, mutta kuten perustuslain tulkinta on, perusoikeuksia rajoittavan lainsäädännön tulee olla täsmällistä ja tarkkarajaista, mistä syystä tätä lakia ei voida kirjoittaa yhtä väljästi kuin mitä direktiivi on kirjoitettu, niin että sikäli moni näistä säädöksistä on kyllä perusteltu.

Uutena tässä lainsäädännössä tulee tämä käteismaksulla maksavan asiakkaan tunnistamisen kynnyksarvon lasku, joka siis laskee 15 000:sta 10 000 euroon, mikä on hyvä asia. Käytännössä siis tämä käteiskaupan tulkinta tarkoittaa vain tätä käteistä rahaa. Siitäkin on ollut kysymyksiä, että tarkoittaako tämä myös korttikauppaa, mutta käytännössä tämä ei koske siis maksukortteja vaan ihan käteistä rahaa.

Ja sitten tulee tämä velvoite tunnistaa poliittisesti vaikutusvaltaiset henkilöt. Se siis on ollut ulkomaisten henkilöitten osalta aikaisemmin, mutta nyt se tulee kotimaisiin henkilöihin. Tässäkin on hyvä, että tämä tieto tulee täsmällisesti ihmisille, mistä on kyse, jotta se ei aiheuta suurempaa huolta. Siis tässä ovat tasavallan presidentti, ministerit, kansanedustajat, korkeimman oikeuden tuomarit, keskuspankin johtokunnan jäsenet, valtio-omisteisen yrityksen johtoelimen jäsenet, suurlähettiläät ja heidän lähipiirinsä: puoliso, lapsi, vanhempi tai (Puhemies koputtaa) läheisessä liikesuhteessa oleva vaikutusvaltainen henkilö. (Puhemies koputtaa)

Vielä tästä harmaasta taloudesta haluaisin todeta, mutta ehkä pyydän toisen...

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Josko minä saan pyytää edustajaa puhujapöytäntöön, kun on noin 15 sekuntia mennyt jo yli tuon aikarajan. Olkaa hyvä.

Eli todellakin täällä on keskusteltu tästä harmaan talouden torjunnasta, mikä on todella tärkeä aihe, ja täällä on käytetty useitakin puheenvuoroja siitä, miten tämä laki on osa harmaan talouden torjuntatoimia, joita tällä hallituskaudella tehdään useampiakin.

Edustaja Ihalainen totesi, että hänen aikanaan tehtiin useita toimia. Mainitsitte veronumeroiden käyttöönoton ja sen, että palkattiin lisää henkilöitä ja saatiin myös tuloksia aikaiseksi, ja herätitte kysymyksen tästä keskustan esittämästä 600 miljoonan euron hyödystä. Teidän varjobudjetissanne, nyt viimeisimmässä, toitte esiin, että 20 miljoonan euron panostuksella saataisiin 200 miljoonan euron verohyödyt tästä harmaan talouden torjunnasta. Tästä olisin halunnut vielä vähän tarkempaa tietoa. Kun itse kysyitte tätä 600 miljoonan euron hyötyä, niin onko tämä teidän laskelmanne nyt sitten sellainen, johon voi luottaa, ja realistisella pohjalla, kun ilmeisesti joidenkin muiden laskelmissa tämä hyöty jää 20 miljoonalla eurolla puoleen siitä, mitä sosialidemokraatit ovat ajatelleet? Tähän ei saatu vastausta silloin, kun tästä keskusteltiin salissa edellisen kerran. Ehkä tässä yhteydessä demareilta tulee sitten vastaus siihen, ovatko nämä laskelmat paikkansapitäviä.

14.55 Lauri Ihalainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Niin kuin totesin, viime hallituskaudella asetettiin se sama tavoite: 20 miljoonaa rahoitusta ja 200—300 miljoonaa tuloja. Kokoomus oli tässä hallituksessa muistaakseni mukana ja oli aktiivisesti vai-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 114/2016 vp

kuttamassa siihen, että näitä tavoitteita saavutetaan, eikä silloin sitä tavoitetta kyseenalaistettu. Ja sama on nyt: meillä vain on nyt 21 kohdan erityinen ohjelma, joka lisää vauhtia harmaan talouden torjuntaan liittyvissä asioissa. Siihen liittyen me olemme vaatimattomia tämän tavoitteen kanssa, koska olen aivan varma siitä, että näitten lisätoimien myötä näihin tavoitteisiin voidaan päästä. Sitä paitsi sitten pitää aina nähdä, että harmaan talouden torjunnassa tehdään paljon semmoista ennakolta ehkäisevää työtä: toimenpiteet, jotka johtavat siihen, että siihen ei ryhdytä, ovat hyvin tärkeitä. Niitä ei koskaan pystytä mittaamaan. Meidän tavoitteemme tässä mielessä on minusta realistinen, ottaen huomioon se, jos viedään ne tavoitteet, joita minä äsken kävin tuolla pöntössä esittelemässä — ei ilman niitä tietenkään.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vielä myönnän vastauspuheenvuorot edustaja Laukkaselle ja sitten keskustelun avanneelle edustaja Mäkelälle.

14.56 Antero Laukkanen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puheenjohtaja! Euroopan petosyksikön panostukset ovat noin 50 miljoonaa vuodessa, ja siitä saadaan noin 350—400 miljoonaa hyötyä, siis koko euroalueelta. Suomessa nämä arviot siitä, kuinka paljon panostus harmaan talouden tutkimukseen tuottaa, ovat voimakkaasti ylimitoitetut. Olisi ihan hyvä, että joku oikeasti sitä tutkisi, mitä sillä saadaan. Mutta täällä esitetyt monet luvut eivät kyllä vastaa todellisuutta.

14.56 Outi Mäkelä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Ihalaiselle esittäisin kysymyksen: ajatletteko niin, että tässä on jatkuvasti samantyyppisellä panostuksella saatavissa yhtä suuret hyödyt? Nyt kuitenkin varmasti ne toimenpiteet, joita itsekin luettelitte, ovat jo vaikuttaneet. Kuten edustaja Zyskowicz täältä kuiskasi, omenat on ikään kuin poimittu jo, (Ben Zyskowicz: Matalammalla olevat!) — matalammalla olevat omenat on jo poimittu — ja käytännössä varmaankaan samantyyppistä hyötyä samantyyppisellä panostuksella ei voida enää ajatella saavutettavan.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja vielä edustaja Ihalainen, vastauspuheenvuoro, ja sitten menemme puhujalistaan.

14.57 Lauri Ihalainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Se on selvää, että näillä nykyisillä toimenpiteillähän se ei ole mahdollista. Minä luetteloin tuossa kuusi sellaista uutta toimenpidettä, jotka vaikuttavat. Otan nyt pari esimerkkiä. Jos veronumero lainataan muillekin aloille kuin rakennusosalalle, se tuo erittäin merkittäviä tuloja. Jos tilaajavastuulakia ulotetaan siihen, että nämä alihankkijat ja muut toimijat joutuvat noudattamaan verovelvoitteita ja muita velvoitteita muuallakin kuin rakennusosalalla, se tuo erittäin paljon tuloja. Siinä on uusia toimenpiteitä, jotka vaikuttavat siihen, että näitä tuloja voidaan saada enempi. Ne eivät ole vanhojen toistamisia. Näitä ei ole tehty, ja sen takia me ehdotamme, että tehdään, jotta tämä tavoite saavutetaan.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Puhujalistaan, edustaja Parviainen Olli-Poika, ja sitten hänen jälkeensä ministeri voinee käyttää puheenvuoron, koska nyt näkyy siirryttävän puheenvuoroissa jo toiselle kierrokselle.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 114/2016 vp

14.58 Olli-Poika Parviainen vihr: Arvoisa herra puhemies! Kiitos hyvästä käydyistä keskustelusta ja ministerille alustuksesta. Tämä laki on tarpeellinen, ja meidän täytyy käyttää kaikki keinot, joilla voimme estää terrorismin ja rahanpesun kaikenlaisen toiminnan yhteiskunnassamme. Meidän on puututtava näihin tiukasti ja yhdessä.

Laajennan keskustelua edelleen harmaaseen talouteen ja aggressiiviseen verovältteilyyn, joista täällä on käyty ansiokasta keskustelua. Toisin esiin myös sen huolen, että kun viime keväänä keskustelimme Panama-paperien seurauksena tässäkin salissa aggressiivisen verovälttelyn ongelmista yhteiskunnassamme — nythän Finnwatchin tuoreen raportin mukaan 400—1 400 miljoonaa euroa Suomi menettää vuosittain pelkästään aggressiivisen verovälttelyn seurauksena — niin tällöin kyselytunnilla pääministeri Sipilä tarjosi eräänlaisen ratkaisun kysymykseen: perustettiin tällainen parlamentaarinen työryhmä, johon edustaja Harakkakin viittasi, selvittämään aggressiivisen verovälttelyn ja harmaan talouden tilannetta Suomessa ja myös estämään sitä. No, tämä työryhmä muuttui matkan varrella seurantaryhmäksi, eli siltä vietiin käytännössä toimintavaltuudet. Tämän jälkeen tämä seurantaryhmä on kokoontunut yhden kerran: se joi kahvit, ja se sai tilannekatsauksen. Ihan hyvä juttu sinänsä, mutta minä katsoisin, että tämän salin arvovalta ja tämän asian vakavuus edellyttävät tältä työltä vähän suurempaa draivia. Minä toivon, että tällainen tapa perustaa työryhmiä, tai siis ohjausryhmiä, ei ole keino ohjata keskustelua pois vaikeista aiheista, sillä meidän tarvitsee löytää näihin kysymyksiin ratkaisut yhdessä.

Olen toiveikas sen suhteen, että tämänkin viestin joku kuulee ja ehkä me pääsemme näiden kysymysten pariin vielä uudestaan. Sitä ennen tehdään kaikki mahdollinen, myös muun lainsäädännön puolella, jotta voimme näihin monimutkaisiin ongelmiin puuttua.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän vielä vastauspuheenvuoron edustaja Raatikaiselle, ja sitten ministeri puhuu.

15.00 Mika Raatikainen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Täällä on nyt pariin otteeseen viitattu tähän harmaan talouden parlamentaariseen seurantaryhmään, jonka puheenjohtaja satun olemaan. Ihan sattumalta olen jonkun verran harmaata taloutta tutkinut ja myöskin korruptiota ja terrorismissakin ollut hiukan mukana — en tekijänä, vaan tutkintapuolella — niin että minulla on ehkä jonkunnäköistä kokemusta. Se on hienoa, että täällä on paljon asiantuntijoita paikalla, muitakin kuin minä.

Mitä tulee tähän parlamentaariseen harmaan talouden seurantaryhmään, niin viime viikolla tapasin uuden sihteerin, siellä on sihteeri vaihtunut. Kysyin, mikä on tilanne. Tilanne on nyt se, että ollaan järjestämässä kokousta joulukuussa. Minulla ei ole tapana, toisin kuin ehkä sosialidemokraateilla, järjestellä kokouksia vain sen takia, että ollaan kokouksessa. Niitä järjestetään silloin, kun on jotain kerrottavaa. Tämä ei ole kovin monimutkainen asia, ja näin tehdään nytkin. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja nyt siirrymme ministerin puheenvuoroon. — Ministeri Risikko.

15.01 Sisäministeri Paula Risikko: Arvoisa herra puhemies! Sanon muutamasta asiasta ja sitten vielä jatkan jossain muussa puheenvuorossani.

Kiitos näistä hyvistä kommentteista ja myöskin siitä evästyksestä, mitä on annettu. Tuossa ihan muutamalla sanalla sanon tästä, kun on syytetty, että tämä direktiivi toisi ylisään-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 114/2016 vp

telyä. Se onkin totta, että se direktiiviin nähden tuo jonkin verran, johtuen meidän kansallisesta sääntelystä. Tämä direktiivihän edellyttää, että pankkiala ja sitten vakuutuspuolelta henkivakuutukset ja sijoitusvakuutukset kuuluisivat tämän tunnistusmenettelyn piiriin, mutta me olemme tässä laissa esittämässä, että siinä on koko vakuutusala, kokonaisuudessaan vakuutusala. Ja millä perusteella? Siitä syystä, että meidän kansallinen lainsäädäntö on jo monia vuosia pitänyt sisällään koko vakuutusalan. Jo ensimmäisessä rahanpesulaissa 1998 on huomioitu vahinkovakuuttamisen rahanpesuriskit, ja työeläkevakuutukset on sisällytetty 2008 rahanpesulain soveltamisalaan. Ja nyt siis pankkialan lisäksi tulee vakuutusala kokonaisuudessaan, vaikka direktiivi ei sitä täysin edellyttäisi, johtuen siis meidän omasta kansallisesta lainsäädännöstä.

Sosiaaliturvan luonteisissa vakuutuksissa sovelletaan yksinkertaistettua menettelyä. Se on täällä jo sanottu, ja sen lisäksi on sanottu vielä, että asetuksella voidaan tarkentaa niitä tuotteita, joihin voidaan käyttää myös yksinkertaistettua menettelyä — mutta se tulee sitten vasta asetuksella. Korostan, että täysin uusi sääntely perustuu neljanteen rahanpesudirektiiviin, ja sieltä tulee se kaikki täysin uusi sääntely tähän lainsäädäntöön.

Täällä kysyttiin myöskin — edustaja Heinonen kysyi — tästä Paf-tilanteesta. Se kuuluu soveltamisalaan samalla tavalla kuin Veikkaus Oy, toimivalta valvonnassa on tarkoitus siirtää maakunnan hallitukselle niin sanotulla sopimusasetuksella itsehallintolain mukaisesti.

Täällä kysyttiin myös harmaan talouden estämisestä ja siitä erittäin ansiokkaita puheenvuoroja pidettiin. Kyllä tämä hallitus pitää huolta myös tästä harmaan talouden estämisestä monilla eri keinoin. Kysyttiin — edustaja Räsänen kysyi — myös näistä taloudellisista vaikutuksista ja siitä, onko niitä huomioitu. Tästä syystä olen nyt täydentävässä budjettiesityksessä esittänyt valtiovarainministeriölle, että me saisimme lisää rahoitusta tulevan vuoden budjettiin johtuen tästä, että me tarvitsemme sitä tässä hyvin monella sektorilla. Tulee sitä sitten kuinka paljon harmaan talouden estämiseen, niin nämähän ovat yleensä aina kokonaisuuksia, ja kun rikoksia selvitetään, niin siellä saattaa tulla erilaisia asioita sitten vastaan. Mielestäni kaikki se, mitä me pystymme poliisien resursseja lisäämään, auttaa kyllä tässäkin asiassa. (Antero Laukkanen: Hyvä!)

Palaan vielä seuraavassa puheenvuorossani siihen, miksi poliittista vaikutusvaltaa kysytään. Tässä hieman hämmästelin edustaja Harakan puheenvuoroa, mutta ehkä saan siihen sitten vielä tarkempaa vastausta, ja kommentoin sitä itsekkin vielä.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Puhujalistaan.

15.04 Päivi Räsänen kd: Arvoisa herra puhemies! Haluan vielä todeta sen, että pidän tätä esitystä kannatettavana ja hyvänä, mutta on varmasti tarpeen tarkemmin selvittää tiettyjä yksityiskohtia.

Otan nyt esimerkiksi tämän Finanssivalvontakeskuksenkin esille nostaman kysymyksen, että miten määritellään tämä poliittisesti vaikutusvaltainen henkilö, koska täällä lakipykälässä todetaan, että tämä riskiperusteinen arviointi ja nämä kyselyt kohdistuvat niin, että kysellään, onko asiakas, tai onko hän ollut, poliittisesti vaikutusvaltainen tai sitten onko hän, tai onko hän ollut, poliittisesti vaikutusvaltaisen henkilön perheenjäsen tai liikekumppani. Eli tässä voidaan todellakin näitä kyselyjä ulottaa poliittisesti vaikutusvaltaisten henkilöiden perheenjäseniin, lapsiin, jopa entisiin puolisoihin, ja sen takia on aika tärkeää tietää, koskeeko tämä rivikansanedustajia, koskeeko se kunnanvaltuutettuja. Missä se

Pöytäkirjan asiakohta PTK 114/2016 vp

raja menee, kuka on poliittisesti vaikutusvaltainen henkilö? Se ei tästä pykälästä suoraan käy ilmi. Se lista, johon edustaja Mäkelä täällä viittasi, on ymmärtääkseni sisäministeriön laatima esimerkkilista, ja sieltä esimerkiksi puuttuvat europarlamentaarikot, jotka ymmärtääkseni kyllä tähän listaan periaatteessa kuuluisivat.

Sitten haluan kommentoida sitä vielä, kun täällä puheenvuorossa väitettiin, että tämä hallitus olisi pitänyt parempaa huolta poliisin resursseista kuin edellinen. (Ben Zyskoviczin välihuuto) Tosiasiassa edellinen hallitus piti poliisimäärän noin 7 400—7 500:ssa, nyt se on laskenut jo parilla—kolmellasadalla ja uhkaa laskea sinne 7 000:een. — Ja edustaja Zyskoviczkin (Puhemies koputtaa) tietää, että tekniset kehykset ovat teknisiä kehyksiä ja sitten ne poliittiset päätökset tehdään hallitusohjelmissa ja kehyspäätöksissä.

15.06 Leena Meri ps: Arvoisa herra puhemies! Tässä on ollut hyviä puheenvuoroja. Niin kuin kaikki tiedämme — en lähde sitä kauhean vahvasti tässä toistamaan — rahanpesu ja rikollisuus ja terrorismi ovat meidän vitsauksia, joihin meidän täytyy löytää vastaukset.

Toisaalta kuitenkin itse juristina ja perustuslakivaliokunnan jäsenenä haluan, että meillä on tietyt reunaehdot oikeusvaltiossa. Ilokseni huomasinkin, että täällä oli aika pitkät perustelut, jopa poikkeuksellisen pitkät perustelut, perustuslakivaliokunnan kannanottoa varten. Kun katselin täällä, mitä perustuslain pykälä me joudumme perustuslakivaliokunnassa pohtimaan, niin ne tulevat olemaan ainakin yksityiselämän suoja, erityisesti kotirauhaan liittyvät asiat, henkilötietojen suoja, omaisuudensuoja ja elinkeinovapaus.

Lisäksi täällä minusta erittäin mielenkiintoista oli oikeusturvan takeet. Perustuslaissahan on säädetty, että jokaisella tulee olla oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä toimivaltaisessa tuomioistuimessa. Vaikka perustuslain 21 § ei sisällä luetteloa oikeusturvan osa-alueista, oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin käsitteeseen on vakiintuneen tulkinnan mukaisesti katsottu kuuluvaksi myös oikeus puolustautua ja valita itse oikeudenkäyntiavustaja. Tämä on täysin selvä tilanne: jos olet syytettynä, sinulla täytyy olla juridista apua, jotta voit käsitellä sitä asiaa juridisesti. Ja on erittäin tärkeää, että täällä on lueteltu erikseen ja poissuljettu, että mitään velvollisuutta antaa tietoa ei tietenkään voi olla henkilöllä, joka on kyseisen syytetyn puolustusasianajaja tai jollain laila neuvomassa häntä. Sehän menettäisi täysin merkityksensä, eihän kukaan voisi enää mitään asianajajalle sen pelossa kertoa, ettei hän voi mahdollisesti puolustautua. Erittäin hyvä.

Täällä sitten lisäksi puhuttiin — muistaakseni kristillisdemokraattien edustaja Antero Laukkanen puhui — vielä yksityisyydensuojasta ja henkilötietojen suojasta, ja se on minusta erittäin tärkeää ottaen huomioon juuri tämä, mistä edustaja Räsänenkin puhui: kuka on poliittisesti vaikutusvaltainen henkilö? Mitä tietoja sinne lähdetään rekisteröimään, ja mitkä ovat välttämättömiä ja tarpeellisia, miten niitä säilötään ja luovutetaan? Kuitenkin on kysymys perheenjäsenistä, eli pysytään siinä, että sinne talletetaan välttämättömät tiedot ja että rekisteri on luotettava ja turvallinen, sieltä luovutetaan tietoja vain välttämättömiin tilanteisiin. Täällä oli joitakin puheenvuoroja mediajulkisuudesta, niin että ainakaan tämäntyyppisiä asioita ei missään tapauksessa voi suoralta kädeltä lähteä mediaan avaamaan. Täytyy aina olla varovainen, ihmiset voivat ymmärtää myös väärin, joku voi saada semmoisen leiman, että on jotenkin vähän outo, kun nimi on jossakin listassa. Täytyy aina muistaa, että asiat eivät aina välttämättä ole niin kuin ne ovat, vaan ne ovat sitä, miltä ne näyttävät. On mietittävä myös ihmisten yksityiselämää, ja se on tärkeätä tässä punninnassa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 114/2016 vp

Täällä tuli kritiikkiä tästä — oliko edustaja Parviainen vai kuka esitti kritiikkiä tästä — että tämä harmaan talouden seurantaryhmä ei ole nyt kokoontunut. Olen itsekin sen jäsen, ja tosiaan puheenjohtaja, edustaja Raatikainen, on sen kutsunut koolle. Me siis joimme kahvia, kyllä, mutta noin pari tuntia kävimme asioita läpi, ja minä ainakin koin, että pystyin vaikuttamaan. Olin perehtynyt asioihin etukäteen — poliisi, tuomioistuinlaitos, näin — niin että kyllä minä ainakin koin, että pystyin vaikuttamaan. Kyllä me ihan aidosti siellä teimme muutakin kuin joimme kahvia. En haluaisi, että vähätellään meidän työtämme, se on ihan vakavaa työtä. Minusta on aivan hienoa, että edustaja Raatikainen ei pidä kokouksia vain sen takia, että me sinne menisimme nimenomaan juomaan sitä kahvia, jos siellä kerran ei ole sellaista asiaa. Siellä oli todella paljon asioita, me saimme raportteja, veimme asioita eteenpäin. Minulla ei ole ollenkaan sellainen kuva, että se on heitetty ikään kuin tuosta vain ja juotu kahvia. Annetaan oikea käsitys. Kuitenkin täällä kansalaiset seuraavat näitä ohjelmia ja lähetyksiä ja tulee palautetta, että täällä salissa ei istuta eikä tehdä mitään. Olen yrittänyt kertoa, että me istumme valiokunnissa ja kokouksissa ja me teemme siellä aitoa työtä emmekä vain juo kahvia — niin kuin edustaja tietää hyvin.

15.12 Outi Alanko-Kahiluoto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On tietysti hyvä tietää, että pari kokousta on pidetty (Eduskunnasta: Yksi!) — tai yksi kokous on pidetty (Ben Zyskowicz: Ja yksi on tulossa!) — ja yksi on ehkä tulossa — mutta kun ottaa huomioon, että tässä salissa käytiin mielestäni erittäin hyvä, rakentava — jopa voi puhua yksimielisyydestä — keskustelu siitä, miten Suomen eduskunnan pitäisi puuttua nimenomaan aggressiiviseen verovälttelyyn, jotta me saisimme verotuloja eikä tarvitsisi leikata palveluista, koulutuksesta ja niin edelleen, ja pääministeri Sipilä lupasi eduskunnalle, että ryhdytään ripeästi toimiin, ja hallitus on tästä samaa mieltä, että tarvitsemme tietoa ja tarvitsemme toimia verovälttelyyn puuttumiseksi, niin nyt on vuosi mennyt ja on pakko myöntää, että yhtään mitään ei ole tapahtunut. Tänään ilmestynyt Finnwatchin raporttikin, jossa tosiaan todettiin, että Suomi menettää vuosittain satoja miljoonia euroja verovälttelyn vuoksi, on tehty joukkorahoituksen turvin. Tavalliset kansalaiset ovat vapaaehtoisesti maksaneet sen tutkimuksen, (Puhemies koputtaa) koska hallitus on leikannut nolliin näiden järjestöjen toiminnan, jotka tekevät tällaista tutkimusta.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Puhujalistaan siirrymme tässä vaiheessa.

15.13 Mika Kari sd: Arvoisa herra puhemies! Nyt en puhu kahvista enkä kahvikupeista, mutta tärkeistä resursseista kuitenkin. On hyvä, että hallitus on tehnyt esityksen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen kitkemiseksi tästä maasta. Esitys ja erityisesti esityksen tavoitteet ovat luonnollisesti hyvinkin kannatettavia.

Mutta kysyn resursseista. Viime keväänä tässä salissa käytiin pitkä keskustelu veroparatiiseista niin sanottujen Panaman papereiden yhteydessä. Tuolloin niin tässä salissa kuin myöhemmin illalla Yleisradiossa A-studiossa nousivat esiin myös viranomaisten resurssit tehdä tärkeää harmaan talouden torjuntatyötä, veroparatiisien kitkemistyötä ja niin edelleen. Yleisradion A-studiossa veroneuvos Markku Hirvonen toi esiin Verohallinnon asiantuntijoiden vähäisyyden. Tässä puheenvuorossaan hän toi esiin, että Verohallinnolla on käytettävissään 15 asiantuntijaa veroparatiisityön osalta — 15, kun samaan aikaan Ruotsissa vastaavien virkamiesten määrä on 200 ja Norjassa 100. Kysyn ministeriltä: mitkä re-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 114/2016 vp

surssit meillä on käytettävissä rahanpesun kitkemiseen ja terrorismin torjuntaan, jos otetaan vertailuluvuksi tämä aikaisemmin mainitsemani veroparatiisityön osa? Pelkät ohjelmat ja lakiesitykset eivät — eivätkä myöskään nämä parlamentaariset työryhmät — varmista sitä, että tässä työssä onnistutaan, vaan nimenomaan me tarvitsemme niitä käsiä. Poliisin puolella puhutaan poliisin resurssien lisäämisestä. Haluan muistuttaa, että nyt ainoastaan pysäytettiin se alamäki, mikä on jo vuosia tässä tasavallassa jatkunut, poliisien määrän väheneminen, ja sille pysähdykselle sosialidemokraatit antavat täyden tuen, niin kuin annoimme viime keväänä sisäisen turvallisuuden selonteon ryhmäpuheenvuorossamme.

15.15 Johanna Karimäki vihr: Arvoisa puhemies! Harmaan talouden kitkeminen ja terrorismin torjunta on mitä tärkeintä, ja tämä hallituksen esitys on erittäin hyvä. On myös tärkeätä, että saamme lain Rahanpesun selvittelykeskuksesta.

Yksi erittäin julma ja vastenmielinen osa harmaata taloutta on ihmiskauppa. Se on julmaa rikollisuutta, jossa rikotaan ja hajotetaan ihmisiä. Joitakin vuosia sitten vähemmistövaltuutettu selvitteli Suomen tilannetta, ja myös meillä on yllättävän paljon ihmiskauppaa. Vähemmistövaltuutetun ansiokkaan raportin pohjalta on parannettu tilannetta Suomessa, on saatu uhrien auttamisjärjestelmä, on parannettu uhrien tunnistamista, mutta yksi keskeinen ehdotus, mitä vähemmistövaltuutettu silloin teki, on se, että rikospoliisiin perustettaisiin erityinen yksikkö tutkimaan ihmiskauppaa ja siihen liittyvää rikollisuutta. Tämä rikollisuus on todellakin rajat ylittävää, ja se liittyy hyvin vahvasti moneen muuhun rikollisuuteen, kuten rahanpesuun. Kysyisin ministeriltä: onko EU:sta kenties tulossa joitakin uusia työkaluja tai vahvistusta ihmiskaupan torjuntaan, tai voisitteko ajatella, että rikospoliisi Suomessa voisi vahvistaa ihmiskaupan tutkimista tai perustaa tällaisen yksikön, mitä vähemmistövaltuutettu aikoinaan esitti?

15.17 Timo Harakka sd: Arvoisa puhemies! Edustaja Raatikainen, joka on harmaan talouden seurantaryhmän puheenjohtaja, vastasi kysymykseeni, mahtaako ryhmä kokoontua vielä tämän vuoden puolella. Onhan se kieltämättä outoa, että täällä salissa pitää kysellä, kun muuta yhteydenpitoa ei ole. Tuossa juhannuksen alla pidetyssä kokouksessa todettiin, että seuraava tapaaminen on lokakuussa. Kun nyt ollaan marraskuun puolivälissä, voisi ehkä olettaa, että jäsenille lähetetään jotain viestiä, miksi kokoontuminen on viivästynyt. No, sen sijaan, että edustaja Raatikainen olisi edes muodon vuoksi pahoitellut, hän katsoi aiheeksi vinoilla kysyjälle. Jos olisin ilkeä ihminen, niin tulkitsisin, että tyylilaji paljastaa hallituksen asennoitumisen harmaan talouden vastaiseen työhön. (Teuvo Hakkarainen: Minä olen!) Mutta onneksi en ole.

15.18 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Olemme erittäin tärkeällä asialla, sillä tänään voidaan myöskin tehdä suuntaa viivaavia päätöksiä siitä, otetaanko Suomessa veronkierto tosissaan. No, hyvin kuvaavaa tälle kansalliselle keskustelulle viime aikoina on ollut se, että me yhdessä kyllä jaamme käsityksen siitä, että veronkierrolle pitää panna stoppi, mutta siitä, mitä se tarkoittaa, me olemmekin sitten jo kovin eri mieltä. Olen kuitenkin iloinen siitä, että opposition kritiikki veronkierron tiukempaan otteeseen on siinä mielessä kuultu, että olemme tänään käsittelemässä hallituksen esitystä. Mutta voi sanoa, että monellakin tavalla kyllä nyt juoksua pitäisi kaikilla tavoin parantaa.

Ensinnäkin voi todeta, että tehdyt työt kertovat paljon siitä, minkälaista veronkiertoa tällä hallituspuhjalla aiotaan suitsia. Tosiasiassa EU:ssa on hyvin tiukasti linjattu ja lähdetty

Pöytäkirjan asiakohta PTK 114/2016 vp

siitä, että tämä nousee erityisen suurelle agendalle. Valitettavasti Sipilän hallituksessa tahiti on ollut vähän toinen. EU:n pyrkimykselle ja tarmokkuudelle siinä, että toimitaan uudella veronkiertodirektiivillä ja myös haastamalla näitä monikansallisia yrityksiä jopa oikeuteen, ei ole Suomessa ollut kovin montaa korvaa kuuntelemassa tätä tärkeää työtä. Nyt me olemme tilanteessa, jossa kyllä pitää hiukan tiukemmin hallituksen puuttua siihen, että me pystyisimme selkeästi tiukemmin ottamaan kiinni veronkierron välttelystä. EU:ssa on arvioitu, että veronkierron välttelyllä voitaisiin käytännössä kotiuttaa verotonta tuloa jopa 1 000 miljardia euroa. Suomessakin tämä summa nousee satoihin miljooniin lähteestä riippumatta.

Arvoisa puhemies! Sitten iso kysymys on se, mitä me tarkoitamme silloin, kun me puhumme verojen kierrosta ja niiden välttelystä — aggressiivinen verosuunnittelu, verosuunnittelu vai verojen kierto? Se on selvää, että verojen kierto on laitonta ja sitä ei tule missään olosuhteissa yhdenkään kansanedustajan puolustella. Verosuunnittelua taas on pidetty lailisena, mutta aggressiivisen verosuunnittelun ainakin lain hengen mukaisesti voidaan katsoa olevan sellaista, että se olisi lain hengen vastaista. Nyt minä ihmettelen, kun niin paljon on joko lain hengen vastaista tai jopa lain vastaista toimintaa vielä liikkeellä, miksi ei oteta tiukemmin kantaa näihin asioihin.

Olemme sosialidemokraattisessa vaihtoehtobudjetissa esittäneet, että me voisimme tilkitä valtiontaloutta ottamalla käyttöön sellaista verotonta tuloa, joka ei ole ollut verotettavissa aikaisemmin. Yksi esimerkki siitä on sijoitusvakuutukset. Tämän hallintarekisterikeskustelun yhteydessä me tulimme yhdessä siihen johtopäätökseen, että on selvää, että kyllä meidän täytyisi pystyä paremmin kuvaamaan sitä, mitä omistajuutta kenelläkin on. Tänä päivänä keskustellaan lehtien palstoilla tavallisten ihmisten omistajuudesta hyvin paljon ja myöskin niistä mahdollisista kytköksistä. Sen sijaan meillä jatkuvasti on täällä salissa sellaisia osapuolia, jotka haluavat jättää nämä monenlaiset kytkökset paljastamatta, ja se ei osoita kauhean hyvää tapaa suhtautua tähän veronkierron vastaiseen politiikkaan.

Haluankin nyt kannustaa hallitusta siihen, että jos sijoitusvakuutukset otettaisiin tämän verotuksen piiriin, jopa sillä varsin kevyesti verottavalla mallilla, jota sosialidemokraatit ovat esittäneet, niin me saisimme paljon sellaisia eriä näkyviin, jotka ennen eivät ole tulleet esiin. Sen takia kannustaisinkin nyt edustaja Raatikaistakin ottamaan nämä asiat siellä omassa työryhmässä esille, jos hallitus itse näitä ei ole tuomassa päivänvaloon. Toinen iso juttu sekä maailmalla että meillä on tämä holdingyhtiökäytäntö, jossa saman ison yhtiön sisällä voidaan näitä erilaisia eriä hinnoittelulla kikkailla, ja siltä osin minä kyllä pidän sitä isona kysymyksenä suomalaisen yhteiskunnan kannalta, koska tähän asiaan tullaan hallituksen taholta kunnolla puuttumaan. Me pystyisimme myös omalla toiminnallamme esittämään esimerkkejä siitä, että näin ei voi toimia.

Lisäksi lopuksi on todettava, että on paljon muita esimerkkejä siitä, että jos me emme osallistu EU:n yhteisiin talkoisiin näiden monikansallisten yritysten suitsimiseksi ja niiden toiminnan suitsimiseksi, niin me olemme tilanteessa, jossa me samaan aikaan sille argumentille annamme siipiä, joka kulkee niin, että verojen kierto on vain pakko tehdä, jotta menestyisi, eikä sellaiselle maailmalle ole kyllä kovin hedelmällistä maaperää jatkossa, jos me ajattelemme, että kaikki näin toimisivat. EU:n alueella on erityisen tärkeätä, että me voisimme tuomita sellaisen toiminnan, jossa perusfilosofiana on se, että vain veroja kiertämällä voi menestyä. Se ei voi olla kunnollisen EU-tasaisen yhteiskuntajärjestelmän perusta, että me sallimme, että on näin paljon verotonta ainesta, jota ei tarkoituksellisesti haluta ottaa tämän verotuksen piiriin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 114/2016 vp

Siksi minä kannustaisin hallitusta edelleen. Terhakka uusi ministeri, harmaan taloudenkin first lady, voisi hyvin ottaa laajemman erän tähän niitä asioita, joita hallituksessa ottaisitte tämän harmaan talouden torjuntaan, mutta myöskin näitä eriä, joita jo äsken mainitsin, joissa me saisimme omaisuuseriä paremmin näkyviin ja tämän verotuksen ja avoimuuden piiriin. Kyllä tässä kansallisillakin talkoilla on tehtävissä ja EU-talkoilla varsinkin, ja jos muuten tämä tuntuu vastenmieliseltä, niin totean, että viime hallituskaudella aloitettiin erittäin esimerkillinen veronkierron vastainen toiminta, ja siltä osin uskon, että eräs avainhenkilö oli silloinen valtiovarainministeri Jutta Urpilainen, joka kaikilla areenoilla oli tämän agendan kanssa liikkeellä. Nyt tämä sopisi kyllä oikein hyvin esittelevän ministerinkin rooteliin.

15.25 Mika Raatikainen ps: Arvoisa herra puhemies! Hallituksen esitys on tietysti kaikin puolin kannatettava. Muistuttaisin vielä kaikkia salissa olevia, että kysymyshän on loppujen lopuksi rahasta, että paljonko pannaan poliisiin ja tutkintaan rahaa. Koskee myöskin suojelupoliisia. Että mitä enemmän sinne sitä laitetaan, sitä enemmän saadaan voimaa, ja tällä hetkellähän meillä on kuitenkin tämä suhdeluku todella alakanttiin verrattuna mihin tahansa muuhun Euroopan maahan, tämä lukumäärä, paljonko täällä on poliiseja. Näin se vain menee ikävä kyllä.

Vielä tuosta harmaan talouden parlamentaarisesta seurantaryhmästä: Katselin noista muistiinpanoista, että olen lokakuussa ollut yhteydessä sinne. Sain silloin tiedon, että siellä on sihteeri vaihtunut, ja kävin itse asiassa sihteerii tapaamassa täällä viime viikolla. Suunniteltu päivämäärä kokoukselle... Harakalle ja muille tiedoksi, että ei ole vielä varmistettu mutta 16.12. on ehdotettu. Muille voisin vielä kertoa, että nyt kannattaa muistaa, että silloin kun meillä oli tämä ensimmäinen kokous, siellä oli jo strategiaa varsin pitkälle luotu, ja siellä on myöskin 20 kohdan suora toimenpideohjelma jo tehty. Tähän voisin vielä sanoa, että kannattaa muistaa, että kyse on seurantaryhmästä. Me emme ole suunnitteluryhmä. — Kiitoksia.

15.26 Olli-Poika Parviainen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitos edustaja Raatikaiselle tästä selvennyksestä, ja syy tähän työn viivästymiseen, sikäli kuin henkilöstövaihdoksista on kyse, on toki varsin inhimillinen ja ymmärrettävä.

Kritiikkini kohdistuikin nimenomaan siihen, että työryhmä muuttui matkan varrella seurantaryhmäksi ja seurantaryhmän fokus vielä rajoittui yleisesti esimerkiksi niin, että aggressiivinen verovälttely ei ollut mukana vaan me keskityimme siellä työryhmässä harmaan talouden torjuntaan — joka sekin on äärimmäisen tärkeää, enkä tarkoita muuta vaan haen sitä, että tämä työ on niin suuri, että se vaatii minun mielestäni paitsi tältä työryhmältä myös koko eduskunnalta mahdollisimman laajan kirjon erilaisia toimenpiteitä. Ehkä me voisimme siinä joulukuun kokouksessa työryhmässä sitten miettiä yhdessä, millaisia askeleita otamme eteenpäin, jotta saamme aidosti tämän työn seuraavalle vaihteelle.

15.27 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvä nyt tietää, että tämä keskustelu puheenjohtajan ja sihteerin välillä on käyty. En näe mitään erikoista syytä siihen, miksei meitä jäseniä olisi voitu informoida siitä, että suunnitelmat ovat muuttuneet, ja miksei muutoin kuin näin erikseen kysyttäessä.

Kyllä varmaankin oli ihan aiheellista ja paljastavaakin se, millä tavalla puheenjohtaja Raatikainen luonnehti tämän ryhmän työtä. Meillä on tarkoitus vain seurata. Nyt ehkä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 114/2016 vp

meillä on lievä erimielisyys siitä, kuka haluaa seurata lähempää ja kelle riittää seurata kauempaa.

15.27 Pauli Kiuru kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Poliisien määrä on tässä useammassa puheenvuorossa tullut esille. Olen monessa yhteydessä aikaisemmin kantanut asiasta huolta niin kuin moni muukin täällä ja kannan myös tulevaisuudessa. Jos Suomessa olisi poliiseja sama määrä kuin Ruotsissa, jos suhteutetaan siis väkiluvut, Suomessa poliiseja pitäisi olla noin 10 000. Mutta suoraan näitä ei tietenkään voi verrata, koska eri maissa poliiseilla on erilaisia tehtäviä. Niitä on jaettu eri tavalla eri viranomaisten kesken, ja siinä suhteessa suorat vertaukset eivät ole mahdollisia. Sisäisen turvallisuuden selonteossa luvattiin, että 7 000:een vakiinnutetaan, ja viime viikolla ministeriö tiedotti, että talousarviota täydennetään niin, että saadaan luku pysymään 7 200:ssa, mikä oli erittäin hyvä uutinen.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Puhujalistaan.

15.29 Outi Mäkelä kok: Arvoisa puhemies! Tämä puheenvuoro oikeastaan oli tarkoitettu vastaukseksi edustaja Räsäselle, joka tosin lähti täältä jo pois, kun edustaja Räsänen hämmästeli, että puuttuvatko tästä listasta Euroopan parlamentin jäsenet.

Nyt kun katsoo tätä pykälätekstiä, täällä todetaan, että "poliittisesti vaikutusvaltaisella henkilöllä tarkoitetaan luonnollista henkilöä, joka toimii tai on toiminut julkisessa tehtävässä valtionpäämiehenä - - parlamentin jäsenenä". Eli tässä nyt ei eritellä, onko kansallisen parlamentin jäsenestä vai Euroopan parlamentin jäsenestä kyse, mutta ilmeisesti tässä nyt tarkoitetaan sitten molempia.

Samalla kiinnitti huomion tämä poliittisesti vaikutusvaltaisen henkilön perheenjäsenen määrittely. Täällä on todettu, että "aviopuoliso tai kumppani, joka asianomaisten maan kansallisessa lainsäädännössä rinnastetaan aviopuoliso", ja mielestäni tässä on syytä kyllä tehdä sitten tulkinta, onko kyse myös avopuolisosta, joka meillä käytännössä tarkoittaa sitä, että asuvat samassa osoitteessa.

15.30 Hanna Sarkkinen vas: Arvoisa puhemies! Täällä on puhuttu aggressiivisesta verovälttelystä, ja on hyvä, että puhutaan, sillä aggressiivinen verosuunnittelu ja verovälttely on valtava ongelma. Finnwatchin arvion mukaan Suomi menettää vuosittain veroja 430—1 400 miljoonaa euroa. Joka tapauksessa ne ovat valtavia summia pois yhteisestä hyvästä, ja se on iso kilpailuväristymä suuryrityksen eduksi. Siinä kärsivät pienyritykset, jotka eivät pysty tällaista kansainvälistä aggressiivista verosuunnittelua tekemään. On erittäin tärkeää, että tähän ilmiöön puututaan: niin kansainvälisesti EU-tasolla kuin kansallisestikin tehdään se, mitä voi. On hyvä, että meillä on harmaan talouden torjumisen parlamentaarinen ryhmä, mutta sen pitäisi toimia, ja ei riitä, että se kokoontuu, vaan hallitukselta odotetaan nyt toimia aggressiivisen verovälttelyn kitkemiseksi.

On myös muistettava, että eduskunta on muutama vuosi sitten hyväksynyt ponnin, joka edellyttää aggressiivisen verosuunnittelun aiheuttamien veromenetysten arvioimista ja raportoimista vuosittain eduskunnalle. Tätä ei valitettavasti ole toteutettu, vaikka ponsi on hyväksytty, mutta onneksi nyt Finnwatch on julkistanut tämän arvionsa. Mutta tarvittaisiin kyllä myös arviota ministeriön puolesta paikkaamaan tätä tietovajetta, koska toiminnan edellytys on paikkansapitävä tieto.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 114/2016 vp

Mutta, arvoisa puhemies, haluaisin tähän tematiikkaan liittyen kysyä ministeriltä: mitä aiotaan tehdä tämän aggressiivisen verosuunnittelun aiheuttaman verovajeen raportoinnin parantamiseksi eduskunnalle, ja mitä aiotaan tehdä ylipäättään tähän ilmiöön puuttumiseksi, ja onko hallitus tuomassa eduskuntaan suunnitelman aggressiivisen verosuunnittelun torjumiseksi?

Lisäksi haluan kysyä: mitä aiotaan tehdä valtio-omisteisten yhtiöiden veroraportoinnin parantamiseksi? Tästä on linjattu, että valtio-omisteiset yhtiöt tekevät maakohtaista kirjanpitoa ja veroraportointia, mutta tämä veroraportointi on osoittautunut erittäin puutteelliseksi. Tämä on sellainen ongelma, mikä voidaan (Puhemies koputtaa) omalla päätöksellä korjata heti.

15.32 Jari Myllykoski vas: Arvoisa herra puhemies! Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä on varmasti meidän kaikkien mielestä tervehdittävä ja oikeinkin hyvä. Keskustelu on toki laajentunut aggressiiviseen verosuunnitteluun, mutta pitäytyäkseni ehkä lähempänä tätä aihetta — kuinka terrorismia rahoitetaan ja rahanpesua tapahtuu — varmasti arvon ministerillä on niin kuin arkipäivässä ehkä lähempänäkin kokemuksia, mitä meillä täällä kansallisesti tapahtuu. Meillä täällä kansallisesti tapahtuu kuittikauppaa, meillä pimitetään yritysten rahavirtoja niin, että meillä maksetaan tässä maassa alipalkkaa, jolloin tavallaan tilaajalta saatu tuotto ei kohdennukaan niin kuin normaalissa liiketoiminnassa, vaan jää verotettavaa rahaa pois, joka on sillä harmaalla alueella. Esimerkiksi sellainen ulkomaalainen toimija, joita nyt meillä täällä esimerkiksi telakkateollisuudessa on, joka tulee tänne ja käyttää alipalkattua henkilöstöä, saa veroetuutta, ja se on juuri sitä harmaata aluetta, mitä on sitten helppo kohdentaa näille rikollisjärjestöille.

Meillä tässä maassa toimii ja on kuittikaupasta kiinni jääneitä rikollisjärjestöjä, ja meillä siis pitäisi olla tämä homma hanskassa. Siksi kysynkin tässä jo esimerkiksi edustaja Ihalaisen listaamia asioita, jotka tukkivat niitä todellisia kanavia, joiden kautta meillä tapahtuu verovälttelyä rikollisten toimintojen rahoittamiseksi, ja se on vain sitten se yksi kanava, että se menee tänne terrorismin puolelle. Tämä veronumero ja tilaajavastuulain kehittäminen siihen suuntaan — olisivatko nämä nyt siinä keskiössä? Että vaikka tämä on EU-ve-toinen, nyt kansallisesti (Puhemies koputtaa) kannattaisi tulla tähän talkooseen mukaan.

15.34 Sari Tanus kd: Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiseksi on hyvin tärkeä ja kovasti kannatettava. Näihin epäkohtiin ja näitä lähellä oleviin tahoihin liittyy usein myös ihmiskauppaa ja monia siitä aiheutuvia lieveilmiöitä. Näiden kitkeminen on erittäin tärkeää.

Mutta vaikka hallituksen esitys on hyvä, niin se ei yksin riitä, vaan tarvitaan riittävät ja tehokkaasti toimivat resurssit, eli tarvitaan lisää poliiseja — siis riittävästi poliiseja tarttumaan ja hoitamaan nämä epäkohdat, mutta tarvitaan riittävästi poliiseja, siis enemmän poliiseja, myös siksi, että poliisit itse jaksaisivat valtavan työmäärän ja vastuun keskellä kentällä. Monin paikoin poliisien jaksaminen on koetuksella, ja alanvaihtoa osa kentällä suunnittelee. Sen vuoksi kysyisinkin ministeriltä: huomioidaanko poliisien omaa jaksamista riittävästi ja saadaanko jatkossa oikeasti riittävästi lisää resursseja?

15.35 Maria Tolppanen sd: Arvoisa puhemies! Ihan julkisista verotiedoista ilmenee, että suuret konsernit maksavat ulkomailla veroparatiiseissa oleville tytär- ja emoyhtiöilleen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 114/2016 vp

konserniavustuksia, ja näin ne siirtävät vuosivoittojaan suomalaisen verottajan ulottumattomiin — näin siitä huolimatta, että konserniavustuksen verovähennyskelpoisuus on laissa sidottu siihen, että molemmat osapuolet, eli sen saava ja sen maksava yhteisö, ovat kotimaisia Suomeen rekisteröityine kotipaikkoineen. Tämä sama kotimaisuusvaatimus koskee myös niitä tapauksia, joissa toisen konserniyhtiön kotipaikka on toisessa EU-maassa kuin Suomessa. Siis näiltä osin tämmöiset sisämarkkinat eivät toimi, vaan täytyy olla nimenomaan Suomessa.

Tämä tällä hetkellä voimassa oleva laki on vuodelta 1986 eli ajalta ennen pääomien vapaata liikkuvuutta Euroopassa, ja tässä laissa on olemassa sellainen porsaanreikä, joka mahdollistaa konserniavustuksen maksamisen veroparatiisissa olevalle tytäryhtiölle tai emoyhtiölle. Tässä on yksi sellainen iso asia, millä saataisiin miljoonia kotoutettua, kun tämä porsaanreikä tukittaisiin. Siitä on muun muassa hallituksella olemassa kyllä lakialoite — toivottavasti menee eteenpäin.

Tässä on myös semmoinen asia, että harmaan talouden torjuntaryhmä olisi voinut käsitellä ja tutkia asiaa, miten muissa maissa maksetaan näitä konserniavustuksia, onko niissä voimassa ja muutettu lakia vuoden 1986 jälkeen näiltä osin. Meillä ei ole muutettu. Kyllä meillä, jos meillä on seurantaryhmä olemassa, seurantaryhmän on tehtävä työnsä ja katsottava niin, että nämä asiat menevät sen mukaan, mitä tällä hetkellä on. Ja tästä vaatimuksista, että nämä ovat kotimaisia, on myöskin EU:n tasolla todettu, että näin pitää olla, ja myöskin KHO on ottanut asiaan kantaa.

15.37 Ben Zyskowicz kok: Arvoisa herra puhemies! Täällä edustaja Kiurun ja eräiden muiden toimesta on kiinnitetty huomiota siihen tärkeään kysymykseen, mikä on lakiin perustuvaa verosuunnittelua ja mikä on niin aggressiivista verosuunnittelua, että se itse asiassa johtaa siihen, että kyseessä onkin lain tuntema veronkierto. Näitä rajankäyntejä joutuu oikeuslaitos tekemään jatkuvasti, mutta kiinnittäisin huomiota siihen, että muutama kuukausi sitten korkein hallinto-oikeus teki kaksi merkittävää ratkaisua, joissa se muistaakseni äänestysten jälkeen — kahdessa merkittävässä ja mittavassa tapauksessa — katsoi, että niissä esillä olleet rahoitusjärjestelyt olivat itse asiassa veronkiertoa. Ainakin verottaja itse on arvioinut, että kun näitä korkeimman hallinto-oikeuden linjauksia noudatetaan vastaavissa tapauksissa ja vastaavissa tilanteissa, niin sillä on huomattava verotuottoja lisäävä merkitys. Kun täällä tämä Raatikaisen työryhmä on ollut keskustelussa esillä, niin uskallan täältä ehdottaa, että ottaisitte jossain vaiheessa työryhmän agendalle myös näiden suhteellisen tuoreiden korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisujen selostamisen ja niiden merkityksen arvioimisen. Uskon, että näillä päätöksillä on jo tehdyille taloudellisille ratkaisuille suuri merkitys, mutta ennen kaikkea ne myös tulevat ohjaamaan tulevaa käytäntöä näissä suhteissa terveelliselle pohjalle.

15.39 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuli heti mieleen, että pitää tukea tuota edustaja Zyskowiczin puhetta siinä suhteessa, että olisi varmaan hyvä nyt, että tämä Raatikaisen työryhmä kokoontuisi. Ottaisitte sinne agendalle tämän, että selvittäisitte, millä tavalla Suomessa on tälläkin hetkellä niin paljon tulkinnanvaraisia tilanteita siinä, mikä on verosuunnittelua ja mikä taas on aggressiivista verosuunnittelua, joka on lain hengen vastaista, ja siltä osin katsoisitte näitä ennakkotapauksia, mutta toisaalta myöskin kävisitte läpi vaikka ne eduskunnassa jo aikaansaadut ja tehdyt ehdotukset. Siinäkin olisi jo työtä — uskon, että muutamaksi kymmeneksi tunniksi. Eli ei kannata vältellä tätä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 114/2016 vp

kokoontumista sen takia, että agenda ei jostain ulkopuolelta ole tullut, vaan kannustan teitä kyllä siihen, että tekisitte aidosti parlamentaarisessa yhteistyössä nyt sellaista siltaa, mistä suunnasta voidaan lähteä yhteistoimin liikkeelle. Ja kyllä näitä ehdotuksia on tämänkin keskustelun aikana tullut.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Puhujalistaan.

15.40 Jari Myllykoski vas: Arvoisa herra puhemies! Muutama arkinen asia vielä liittyen siihen, kun puhutaan tästä hallituksen hyvästä esityksestä, joka tuolta EU:sta on saanut potkua ja pontta tähän hallitukseen, ja sitä kautta se on täällä meidän eduskunnan käsittelyssä, ja varmasti tulemme sen täällä hyväksymään ilman soraääniä.

Mutta mitä tapahtuu meillä tässä arjessa: En sano, että se on nyt edustaja Raatikaisen työryhmä, vaan se on eduskunnan asettama työryhmä, jonka puheenjohtajaksi on edustaja Raatikainen nimetty. On hyvä, että tällainen parlamentaarinen seurantaryhmä onkin. Tässä oikeastaan edellä edustaja Kiuru rakentavasti toi esille, mitä voitaisiin seurantaryhmänkin toimesta tavallaan tehdä. Mielestäni ne meidän terrorismin rahoittamiseen liittyvät ongelmat ovat meillä olevia nykylainsäädännön mukaisia mahdollisuuksia, joihinkaan ei ole puututtu. Ja ei tietenkään ole sitten seurantaryhmän tehtävä — mahdollisesti, jos tällaisia seurantoja tehdään — toimia pelkästään sen olemassa olevan hallituksen lainsäädäntötyön osalta tai mitä ollaan aiemmin tehty, vaan nyt olisi hyvä tehdä semmoista vertailua.

Nostan vaikkapa yhden esimerkin siitä, että meillä tässä maassa on lakia säätävällä ja valmistelevalle oikeusministeriöllä erilainen näkemys kuin valtakunnansyyttäjällä siitä, onko alipalkkaus rikos vai ei ja onko alipalkkauksen kriminalisointi yleensäkin tarpeellista tässä maassa. Viime eduskuntakaudella edustaja Lindtman teki kyseisen lakialoitteen, ja muistelisin, että edustaja Tolppanenkin oli aktiivinen tässä asiassa. Se ei nyt ole sen kummemmin matkalla edennyt, ja nyt siitä on edelleen tänään hallintovaliokuntaan tuotu lakialoite, joka totta kai tiedoksi merkittiin. Mutta toivotaan, että tähän voitaisiin puuttua.

Jos otamme esimerkkinä vaikkapa Olkiluoto-työmaan, missä on puolalaisia työntekijöitä: Työsuojeluviranomaisten toimesta todettiin, että heille on työehtosopimuksen mukaisesti maksettu liian alhaista palkkaa. Tästä tehtiin tutkinta, ja syyttävaviranomainen teki syyttämättä jättämispäätöksen. Tästä edelleen vietiin prosessia eteenpäin, ja kun tämä tuli sitten siihen pisteeseen, että tämä kyseinen asia oli valtakunnansyyttäjän pöydällä, niin valtakunnansyyttäjä totesi syyttävaviranomaisen toimineen oikein, koska hän perusteluissaan totesi, että työoikeuden professori Koskinen oli todennut, että kun tasavertaisesti kaikkia puolalaisia oli syrjitty, niin se ei olekaan työsyryntää eikä työsyryntän veroista kiskontaa.

Me luomme täällä omilla mahdollisuuksillamme sitä, että meillä tässä kohtaa nimenomaan on mahdollisuuksia välttää veroja sillä, että jokin kansanosaa tai meille tulevia työntekijöitä on alipalkalla tai joillakin muilla huonoilla työn ehdoilla ja saadaan sitä verotonta tuloa, ja se tarkoittaa, että se luo aukon rikollisjärjestöille tai sitten niille tahoille, jotka haluavat rahoittaa vaikkapa terroristijärjestöä.

Toistan vielä, mitä edustaja Ihalainen tässä luetteli, mikä varmasti on siellä sosialidemokraattien varjobudjetin 21 kohdan sisällä, ja niitä vasemmistoliiton eduskuntaryhmä on ponnekkaasti yhtä lailla tuonut esille sen suhteen, mitä meidän pitäisi tässä kotimaisessa lainsäädännössä tehdä.

On keinoja, joilla me pystymme toimimaan: Me olemme nähneet rakennuslalla, kuinka hyvä järjestelmä on tähän maahan jo luotu. Nyt me olemme sen tosiasian edessä, että

Pöytäkirjan asiakohta PTK 114/2016 vp

meille muutama kuukausi sitten paljastui juuri, että ansiokas ja omilla toimillaan edistykseellinen Turun telakka, omistajana Meyer, on pyrkinyt omin toimin siihen, että siellä alipalkkausta ei syntyisi vaan siihen puututaan, ja tällainen yritys, joka uudelleen yrittää tulla sinne työpaikalle, on poissuljettu tämän rikkeensä takia. Mutta nyt tämä prosessi, jossa näitä ketjutuksia on niin paljon, tarvitsee tuekseen samanlaisen lainsäädännön kuin mikä turvaa rakennuslalla tätä problematiikkaa, veronumeron, ja siellä pitää tilaajavastuulakia kehittää. Meidän metalli- ja teknologiateollisuudessa on paljon pitkiä prosesseja, joissa projektien hallinta on alihankintaketjutuksen vuoksi aika mahdotonta ilman, että me kehittämme omaa lainsäädäntöä.

Siinä mielessä toivon, että tässä keskustelussa terrorismin rahoituksesta me huomaamme, että meillä on täällä se kotikutoinen ongelma, jolla me avaamme portin ilman, että tarvitsee suurta mielikuvitusta käyttää. Mistä se mahdollisuus syntyy? Meillä on iso joukko liiketoimintakiellossa olevia yrittäjiä, jotka eivät toimi Suomessa, koska ovat liiketoimintakiellossa, mutta työskentelevät jonkun muun kautta, pöytälaatikosta, tähän maahan. Se on ihan tätä päivää. On arvioitu, että tuolla joissakin naapurimaissa on useita tuhansia yrityksiä — no, puhutaan satojen ja tuhansien väliltä — meillä on liiketoiminnassa olevia yrittäjiä, jotka toimivat jostakin muualta käsin tänne. Me olemme saaneet lukea kuittikaupasta, sanotaan, liivijengien osalta, jotka harjoittavat tällaista kuittikauppaa, joka mahdollistaa verojen maksamattomuuden.

Tässäkään suurta mielikuvitusta ei edustajalta tarvita, kun osaa laskea, että jos me haluamme rahoittaa terrorismijärjestöjä, niin ne ovat ne meidän tässä lähellä olevat mahdollisuudet, jotka ovat se houkutus, ja koska ne ovat siellä harmaalla alueella, me emme pääse niihin tarttumaan.

Arvoisa puhemies! Näillä muutamilla esimerkeillä haluan, että ministeri ainakin myönteisellä hyminällä sieltä paikalta voisi todeta, että no, puhuttiin ainakin asiaa ja katsotaan, mitä tehdään.

15.47 Maria Tolppanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuomioistuimia en lähde asemani takia arvostelemaan enkä arvioimaan tässä ja nyt, mutta sen sanon, että alipalkkaus on aina tuomittava ja siihen on puututtava. Alipalkkaukseen puuttumisen täytyy koskea myös ulkomailta tulevia työntekijöitä ja lähetettyjä työntekijöitä. Meidän on hyvä muistaa se, että meillä on olemassa lähetettyjä työntekijöitä varten yhdistelmäluopdirektiivi, joka koskee lähinnä sosiaali- ja avustuspuolta, ja tämä on sellainen, mikä pitää saada yltämään myöskin työoikeuden puolelle. On syytä pitää mielessä se, että jos meillä on lähetettyjä työntekijöitä — kuten puolalaisetkin olivat varmasti, eivät tosin kolmansista maista vaan täältä — niin heitä täytyy koskea samojen työehtosopimusten kuin meitä. Palkka täytyy maksaa sen mukaan, mitä työtä tehdään. Meidän on syytä valvoa tämä asia. Silloin me olemme tasavertaisia ihmisille. Me emme voi olla tasavertaisia silloin, jos kaikille puolalaisille maksetaan 2 euroa tuntipalkkaa. Se ei ole tasavertaista, koska meillä on myöskin suomalaisia työntekijöitä, joille maksetaan vähintään (Puhemies koputtaa) 12 euroa.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Puhujalistaan.

15.49 Kimmo Kivelä ps: Puhemies! Keskustelun runsaus ja laaja-alaisuus todistaa väkivästi siitä, kuinka moninaisesta ongelmasta todellakin on kyse. Puheenvuorot ovat rönsyil-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 114/2016 vp

leet, mutta kyllähän tämän yhteiskunnallisen syövän, jos näin saa sanoa, lonkerot ulottuvat mitä ihmeellisimpiin paikkoihin ja monella tavalla. Kaikki tämä tässä keskustelussa ilmi tullut todistaa siitä, kuinka tervetullutta tämä lainsäädäntö on, ja täytyy toivoa ja uskoa, että lainsäädännöstä tulee asianmukainen. Mutta ei pelkästään se, että meillä on hyvää lainsäädäntöä, riitä, vaan tarvitaan todellakin aitoa panostusta, painopistettä ja tahtotilaa selvittää asiaa ja tarttua näihin kysymyksiin, että se ei jää vain lain tasolle. Ja niillä, jotka ovat vastuussa selvittämisestä ja asiantilan korjaamisesta, täytyy olla riittävät resurssit, ja tietosuojan täytyy mahdollistaa elävän elämän eteenpäinmeno, ja myös täytyy olla riittävät teknologiset varustukset.

15.50 Mika Raatikainen ps: Arvoisa puhemies! Vielä lyhyesti: Kiitokset edustajille Zyskiewicz, Krista Kiuru ja Myllykoski hyvistä neuvoista. Meillä on tietysti jonkunlainen tehtävänanto tässä harmaan talouden parlamentaarisessa seurantaryhmässä, mutta jo ensimmäisessä kokouksessa muistaakseni annettiin ohjeet, että voidaan suoraan laittaa vinkkejä tänne ryhmälle — ne menevät ministeriön puolelle, mutta menevät tietysti meidänkin kauttamme. Mielellään otamme vinkkejä vastaan ja toimitamme eteenpäin, koska tämä kaikki liittyy meidän yhteiseen asiaamme, eli tällä ei ole minun mielestäni minkäänlaisia poliittista näkökulmaa, vaan tässä tapellaan nyt rikollisuutta ja harmaata taloutta vastaan. Me olemme avoimin mielin siellä ja mielellämme otamme vinkkejä vastaan ja toimitamme niitä edelleen. — Kiitoksia.

15.51 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Minusta tämä edustaja Raatikaisen kiteytys oli hyvä kyllä siinä, että ei saa antaa nyt tämän talon ulkopuolelle sellaista signaalia ja sellaista viestiä, ettei tämä olisi eduskunnan asia. Tiedättekö, että lähes 80 prosenttia suomalaisista ennen viime eduskuntavaaleja oli sitä mieltä, että nyt pitää tahtia kiristää? Kyllä se antaisi tämän talon ulkopuolella aika erikoisen vaikutelman, jos emme ottaisi tätä agendalle. Pitää muistaa, että eivät ihmiset hyväksy sitä, kun he itsekin hoitavat asiansa, että voi olla sellainen porukka suuria yhteiskunnallisia vaikuttajia, joille nämä asiat eivät ole niinkään yhtä tärkeä läpihuutojuttu. Sen takia me emme voi tämän talon ulkopuolelle antaa sellaista viestiä, etteivät nämä olisi yhdessä tehtäviä asioita.

Minä korostan ja toivon, että pitääkää vain, edustaja Raatikainen, näitä kokouksia, ja kyllä teillä on osaamista ja näkökulmia poliisimiehenä näihin asioihin. Tässä on kysymys rikollisuuden torjunnasta silloin, kun me puhumme erittäin aggressiivisesta verosuunnittelusta, ja reikiä on kyllä vielä aika paljon, ja niitä voi tilkitä. Minä uskon, että mitä aktiivisempia te olette tuomaan näitä ideoita, niin kukaan esittelevä ministeri ei kehtaisi parlamentaarisen työryhmän esityksiä vastustaa. Ja se tässä on onni, että te saatte tässä kyllä aika merkittävän roolin, jos otatte sen itse myös haltuun. Me oppositiossa teitä kannustamme, ja olette varma kyllä siitä, että me myöskin osaamme piiskata, jos ei tahti rupea kiristymään. Siltä osin ajattelen, että tässä, summa summarum, on jo paljon tehtävää, kun käynte nämä meidän ehdotuksemme läpi, tämän harmaan talouden paketin, jota on entisen asiasta vastuussa olleen, nykyisin talousvaliokuntamme vetäjävastuulla olevan kansanedustaja Ihalaisen johdolla valmisteltu: 20 miljoonaa panostusta ja 200 miljoonaa tuottoa. Minusta sen pitäisi kiinnostaa meitä kaikkia. Käykää paketti läpi. Katsokaa myös, mitä siellä on mahdollista tehdä näiden sijoitusvakuutusten suhteen ja myöskin holdingyhtiöiden porsaanreiän suhteen. (Puhemies koputtaa) EU-tasoinen sääntely ja ennakkotapaukset, siinä on jo agendaa vaikka kuinka.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 114/2016 vp

15.53 Mika Kari sd: Herra puhemies! Edustaja Raatikainen allekirjoittaneen lisäksi ainakin on tässä keskustelussa tuonut esiin nämä resurssit — poliisin resurssit, verottajan resurssit, meidän lainsäädännön resurssit — laajan talousrikollisuuden, tai tämän asian kohdalla vielä tarkemmin rahanpesu- ja terrorismirikosten rahoittamisen, osalta. Ehkä tämä toimii tämmöisenä lähetekeskusteluna myös tälle parlamentaariselle työryhmälle, ja kannustan edustajakollega Mika Raatikaista ottamaan myös työryhmässä puheeksi nimenomaan nämä resurssit.

Varmistan nyt ainoastaan tässä puheenvuorossani puhemieheltä myös sen, onko niin, että ministeri vielä vastaa niihin kysymyksiin, joita tässä keskustelussa ministerin ensimmäisen vastauksen jälkeen on vielä lisää tullut. Tässä kohdassa itsekkäästi haluan myös kuulla vastauksen näihin resurssikysymyksiin. Pelkkä hyvä tahto, jota onneksi tästä salista näidenkin asioiden puolelta löytyy niin oikealta kuin vasemmalta ja keskeltä, ei riitä, vaan meidän pitää näistä tavoitteista ja tavoitekeskustelusta siirtyä resurssikeskusteluun siitä, millä tavalla ne työkalut toimivat siellä kentällä talousrikostutkinnassa, verottajalla ja niin edelleen.

15.54 Jari Myllykoski vas: Arvoisa herra puhemies! Kyllä, resurssit ovat keskiössä silloin, kun jotakin tehdään olemassa olevan lainsäädännön valvonnan suhteen. Ja jos halutaan, että virkamiehiä tai poliiseja on uutta valmistelemassa, silloinkin on kysymys resursseista. Mutta kun käydään tätä resurssikeskustelua, niin pitää huomioida se, että resursseja määritellään sen olemassa olevan lainsäädännön valvonnan perusteella, ja jos sitä lainsäädäntöä ei ole, millä harmaata taloutta tätä hetkeä paremmin ja tehokkaammin voidaan kitkeä, niin ei tarvita kyllä valvojiakaan. Meillä on muitakin kuin poliisi valvovana viranomaisena. Se on erityisen tärkeää silloin, kun siitä tulee tutkintapyyntö, mutta pitää muistaa, että meillä tämä on monipolvista: meillä pitää siellä työsuojeluviranomaisten puolella olla saman ministeriön alaisuudessa myös näitä resursseja, jotka ovat siellä työpaikkojen osajia. Sitä kautta ei pidä unohtaa, että pitää olla laki ja sen jälkeen resurssit.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ministeri, puhujapöntöstä pari minuuttia.

15.55 Sisäministeri Paula Risikko: Arvoisa puhemies! Ihan ensiksi, kun lupasin vastata siihen, miksi poliittista vaikutusvaltaa nyt sitten kysytään, koska sitä on täällä joku vähän aprikoinut: Velvoite perustuu siis direktiiviin, mutta on ulkomaalaisten henkilöiden osalta jo nyt rahanpesulaissa. Tälläkin hetkellä siellä on nimenomaan pankkitoiminta ja tietyt vakuutus tuotteet. Nyt tätä tietoa kysytään myös kotimaisilta asiakkailta. Lisäksi laajennamme tämän koko vakuutusalaan, ei pelkästään näihin määrättyihin tuotteisiin.

Merkittävän vaikutusvallan käyttöön voi kuitenkin liittyä erilaisia mahdollisuuksia edistää sijoituksia ja muuta liiketoimintaa, johon rahanpesua tai terrorismin rahoittamista voi liittyä. Näiden henkilöiden tunnistamisen tavoitteena on osaltaan vaikuttaa myös korruptioon torjuntaan. Tarkoitus on rahanpesun torjuntaa laajempi tässä meidän esityksessämme.

Kotimaiset henkilöt voivat käyttää merkittävää vaikutusvaltaa valtion rajojen yli, mikä korostuu EU:n alueella. Tämä on yksi taustatekijä sille, että EU-direktiivi on mennyt pidemmälle kuin Euroopan alueen suositukset.

Eräät sidosryhmät ovat halunneet poikkeuksia velvoitteeseen. Kyseessä on kuitenkin kaikkia rahanpesulaissa tarkoitettuja ilmoitusvelvollisia koskeva vaatimus. Laissa tulisi

Pöytäkirjan asiakohta PTK 114/2016 vp

kohdella kaikkia samalla tavalla. Tästä syystä poikkeuksia ei ole tarkoituksenmukaista myöntää yksittäisille yrityksille.

Esityksessä kuitenkin ehdotetaan tunnistamismenettelyihin kevennystä tiettyjen pakollisten, oleellisesti sosiaaliturvaan liittyvien vakuutusten osalta, joita ovat esimerkiksi työeläkevakuutukset. Näihin ei katsota liittyvän juurikaan rahanpesua tai terrorismin rahoituksen riskejä. Erilaisiin vahinkovakuutuksiin on sen sijaan Suomessa katsottu jo 20 vuoden ajan liittyvän jopa merkittäviä rahanpesun riskejä. Vakuutuspalveluiden tarjoajat tarjoavat usein vakuutuspaketteja, jolloin ne joutuvat joka tapauksessa laatimaan tunnistamismenettelyt vaikutusvaltaisille henkilöille.

Esitykseen sisältyy myös valtuus antaa valtioneuvoston asetus, jossa voidaan säätää muista alhaisen riskin tilanteista, palveluista ja tuotteista. Kaikkia ilmoitusvelvollisten ryhmiä tullaan siis tarkastelemaan vielä.

Lyhyesti vastaan näihin — täällä tuli hyviä kysymyksiä, lyhyt aika vastata.

Harmaan talouden vastainen toimenpideohjelmahan on hyväksytty 7.6., ja siellä on 20 erilaista hanketta. Ajattelinkin, että jossain yhteydessä tuon siitä teille vähän tilannekatsusta, koska täällä nousi tämä harmaan talouden torjunta. Talouspoliittinen ministeriryhmä hän sitä seuraa.

Täällä kysyttiin myös resursseista. Olen samaa mieltä. Tässä eivätkin ole jotkut yhdet resurssit, vaan tässä ovat eri viranomaiset, ja meidän pitää huolehtia myös niistä. Nämä poliisille lisätyt resurssit ovat yksi keino, mutta kyllähän tämäkin kävi silloin tuolla raha-asiainvaliokunnassa. Siinä katsottiin, että niitä määrättyjä resursseja tarvitsee jo tämän laki erilaisten rekisterien tekoon.

Täällä puhuttiin veroasioista, ne kuuluvat valtiovarainministeriöön. Varmasti palataan siihenkin vielä.

Sitten täällä puhuttiin myöskin poliisien jaksamisesta, ja se on hyvä nostaa myöskin 200-vuotisjuhlavuonna. — Kiitos.

15.59 Eero Lehti kok: Arvoisa herra puhemies! Edellisellä vaalikaudella olin tarkastusvaliokunnan jäsenenä seuraamassa tätä harmaan talouden määrän arviointia. Siihen kilpailun perusteella valittiin ulkopuolinen toteuttaja, ja sen tutkimuksen, selvityksen, yhteydessä mielestäni saattoi käydä aika suuri virhearvio sen takia, että perusjoukko, joka tutkittiin, oli jo valikoitunut siten, että verottajalla oli erityisyyt epäillä, että juuri tässä joukossa saattaisi tällaista harmaata taloutta olla. Se ei siis vastannut kaikkia verovelvollisia. Sitten pyydettiin niin sanottu ulkopuolinen arvioija, joka arvioi tutkimuksen. 1 miljardin suuruisen oli Turun kauppakorkean professorin Matti Wibergin arvio, ja sitten yhtiön tekemä arvio oli muistaakseni 7 miljardia. Siinä oli seitsenkertainen ero. Henkilökohtaisesti uskon enemmän Matti Wibergiin, jonka arvio pohjautui objektiiviseen aineistoon.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Vielä ministeri Risikko, 2 minuuttia.

16.00 Sisäministeri Paula Risikko: Arvoisa herra puhemies! Minä vielä teille kerron tällaisesta tutkimustyöstä: Poliisiammattikorkeakoulu on tehnyt raportin "Rahanpesun ja terrorismin rahoituksen kansallinen riskiarvio 2015". Tämän lakihankkeen aikanahan, kun tätä tehtiin, tuli valtavasti kritiikkiä siitä, miksi me laajennamme tätä suomalaista lakia, kansallista lakia, yli direktiivin. Minä äsken jo sanoin siitä — siitä syystä, että meillä ovat olleet jo aikaisemmin vahinkovakuutukset ja työeläkevakuutukset meidän lainsäädännös-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 114/2016 vp

sä aikaisemmissa rahanpesulaeissa. Siitä syystä me pidämme ne edelleen tässä, vaikka se menee direktiivin yli. Ja meille on tehty riskiarviointi siitä, mitkä esimerkiksi vakuutusalan toimijat itse ovat esittäneet, että vahinkovakuutukset ovat yksi rahanpesun kohdemahdollisuus, ja siitä syystä me pidämme ne täällä. Mutta korostan sitä, että jokainen tuote arvioidaan sitten siinä asetuksessa ja katsotaan, mihin voidaan tällaista kevennettyä menettelyä suorittaa.

Olen ylpeä siitä, että suomalainen lainsäädäntö, vaikka se menee yli direktiivin, on kuitenkin nimenomaan tätä rahanpesua ja terrorismia vastaan taistelua, ja olen iloinen, että myös te, arvoisat kollegat, olette sen täällä tänä iltana huomanneet.

16.01 Jari Myllykoski vas: Arvoisa puhemies! Edustaja Lehdelle tavallaan vastauspuheenvuorona, että me kukin voimme arvottaa ja tehdä johtopäätöksiä siitä, mikä tutkimus on tavallaan oikein. Mutta jollakin tavoin minä uskon tämän yrityksen omiin arvioihin ja siihen alkuperäiseen, tämän eduskuntalaitoksen parlamentaarisessa toiminnassa olevan tarkastusvaliokunnan lausumaan ja johtopäätöksiin, jotka on tehty tämän yrityksen raportin pohjalta. Ja sen pohjalta ollaan tässä eduskunnassa lainsäädäntöä lähdetty paljolti kehittämään ja tähän keskitytty. Minä en halua ainakaan kyseenalaistaa, etteikö tarkastusvaliokunta olisi tehnyt oikeita johtopäätöksiä, ja väittää, että on 6- tai 7-kertaisen rahasumman osalta virheellinen arvio.

16.02 Eero Lehti kok: Arvoisa puhemies! Tällä on sikäli merkitystä, että budjettiin on tulopuolelle laitettu tämän harmaan talouden tarkastuksen seurauksena tietty määrä. Saa nähdä, kuinka se sitten toteutuu. Sinänsä voisi sanoa, että siltä osin kuin harmaata taloutta tutkitaan, sillä on selkeästi ennakolta ehkäisevä vaikutus, ja se on hyvä asia.

Sen sijaan tästä vakuutusyhtiöpuolesta tässä voisi sanoa, että aika moni, joka on ollut matkalla, on kuullut juttuja, että matkalaukku on hävinnyt ja siellä oli 5 Bossin pukua ja 10 kappaletta silkkisolmioita, mutta sitten kun se löytyi avaamattomana, ei siellä nyt ihan niin montaa silkkisolmioita ollut ja saattoi olla, että siellä oli vain tuulipuku. Eli kansalaiset kyllä aika helposti katsovat, että vakuutusyhtiötä voi vähän vedättää, ja siinä mielessä luulen, että tämä rahanpesumahdollisuus on tullut tänne vakuutusyhtiöidenkin kommenttiin.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan, lakivaliokunnan ja talousvaliokunnan on annettava lausunto.